

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA PODNIKOHOSPODÁŘSKA

Analýza podnikatelského rizika vybraného podniku

Analysis of Business Risk of a Selected Company

Student:	Michal Vačko
Vedoucí bakalářské práce:	Ing. Jiří Franek

Ostrava 2013

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra podnikohospodářská

Zadání bakalářské práce

Student: **Michal Vačko**

Studijní program: B6208 Ekonomika a management

Studijní obor: 6208R020 Ekonomika podniku

Specializace: 00 Ekonomika podniku

Téma: **Analýza podnikatelského rizika vybraného podniku**
Analysis of a Business Risk of a Selected Company

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Charakteristika podnikatelských rizik
 3. Představení podniku a analýza finanční situace
 4. Analýza podnikatelských rizik a návrhy variant
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

GRÜNWARD, Rolf a Jaroslava HOLEČKOVÁ. *Finanční analýza a plánování podniku*. 1. vyd. Praha: Ekopress, 2007. 318 s. ISBN 978-80-86929-26-2.

KISLINGEROVÁ, Eva. *Manažerské finance*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. 811 s. ISBN 978-80-7400-194-9.

SMEJKAL, Vladimír a Karel RAIS. *Řízení rizik ve firmách a jiných organizacích*. 3. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010. 354 s. ISBN 978-80-247-3051-6.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Jiří Franek**

Datum zadání: 23.11.2012

Datum odevzdání: 10.05.2013

Ing. Josef Kašík, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Prehlásenie študenta

Prehlasujem, že som celú prácu vypracoval samostatne a všetky použité zdroje som uviedol v zozname použitej literatúry. Prílohy č.1 – 6, dané mi k dispozícií, som samostatne doplnil.

V Ostrave dňa 10.5. 2013

Michal Vačko

Obsah

1. Úvod.....	5
2. Charakteristika podnikateľských rizík	6
2.1 Druhy podnikateľského rizika	7
2.2 Druhy finančných a nefinančných rizík.....	8
2.2.1 Úverové riziko	9
2.2.2 Tržné riziko	10
2.2.3 Likvidné riziko	10
2.2.4 Operačné riziko	11
2.2.5 Obchodné riziko	12
2.2.6 Informačné riziko	13
2.3 Analýza podnikateľských rizík.....	14
2.3.1 Aktívum.....	14
2.3.2 Hrozba	15
2.3.3 Zraniteľnosť	15
2.3.4 SWOT analýza	16
2.3.5 Protiopatrenie	16
2.3.6 Metódy analýzy rizík.....	16
2.4 Riadenie podnikateľských rizík	18
2.4.1 Metódy znižovania rizika	19
2.4.2 Jednotlivé metódy znižovania rizika	19
2.5 Analýza finančných rizík, finančná analýza.....	21
2.5.1 Zdroje informácií finančnej analýzy	22
2.5.2 Metódy finančnej analýzy	22
2.5.3 Postup finančnej analýzy.....	23
3. Predstavenie podniku a analýza finančnej situácie	24
3.1 História a súčasnosť podniku	24
3.1.1 Predstavenie spoločnosti Východočeské plynárenské strojírný a.s.	25
3.1.2 Organizácia spoločnosti	26
3.1.3 Zjednodušená schéma organizačnej štruktúry riadenia a.s.	27
3.1.4 Produktové portfólio	27
3.1.5 SWOT analýza podniku	29
3.1.6 Konkurencia na českom trhu.....	29

3.2	Finančná analýza firmy Východočeské plynárenské strojírný a.s.....	30
3.2.1	Analýza absolútnych ukazovateľov	30
3.2.2	Analýza rozdielových ukazovateľov	36
3.2.3	Analýza pomerových ukazovateľov	39
3.2.4	Analýza sústav ukazovateľov	48
4.	Analýza podnikateľských rizík a varianty riešenia	52
4.1	Identifikácia aktív	52
4.2	Stanovenie hodnoty aktív, hrozieb a protiopatrení finančných rizík.....	52
4.2.1	Riziko z pohľadávok po dobe splatnosti	53
4.2.2	Riziko z ukazovateľov likvidity	54
4.2.3	Riziko z ukazovateľov zadlženosti.....	55
4.2.4	Riziko z ukazovateľa Indexu IN05	56
4.3	Stanovenie hrozieb a protiopatrení nefinančných rizík	58
4.3.1	Riziko z cenovej politiky podniku	58
4.3.2	Riziko z informačných systémov	58
4.3.3	Riziko zo zmien daňových zákonov Českej republiky	59
4.3.4	Riziko z nedostatku kvalifikovaných zamestnancov	59
4.4	Komplexné vyhodnotenie najrizikovejšej oblasti a analýzy rizika	60
5.	Záver	64
	Zoznam použitej literatúry	66
	Zoznam skratiek	68
	Zoznam príloh	70

1. Úvod

Riziko je neoddeliteľnou súčasťou podnikania každého subjektu. Vo svojej bakalárskej práci by som chcel poukázať na dôležitosť riadenia rizík a ich racionálneho vnímania ako súčasti podnikateľskej činnosti. Firma, ktorá chce byť dlhodobo úspešná by nemala podceňovať analýzu rizika a taktiež by sa mala naučiť analyzované riziká efektívne riadiť. Podľa analýzy spoločnosti Czech Credit Bureau, a.s. bude v roku 2013 bankrotovať viac ako 400 firiem za jeden kalendárny mesiac, pričom táto štúdia by mala byť varovným prstom pre podnikateľské subjekty v Českej Republike a firmy by mali svoj pohľad zamerať práve na znižovanie, riadenie podnikateľského rizika.

Cieľom bakalárskej práce je vyhodnotenie najrizikovejších oblastí podnikania vybranej spoločnosti a načrtnutie vhodných opatrení, ktoré by mali viesť k minimalizácii rizika na základe analýzy podnikateľských rizík.

Práca je vypracovaná na základe podkladov z firmy Východočeské plynárenské strojírny, a.s. Napriek tomu, že na podnik ako taký pôsobí nespočetné množstvo rizík je práca zameraná na komplexnú analýzu podnikateľského rizika. Analýza podnikateľského rizika bude rozdelená na analýzu finančných a analýzu nefinančných rizík. Jedným z podkladov pre analýzu rizika je finančná analýza podniku. Na základe finančnej analýzy z účtovných závierok a interných informácií je charakterizovaná situácia a stav firmy Východočeské plynárenské strojírny, a.s. Pre finančnú analýzu sú použité účtovné závierky z rokov 2009, 2010 a 2011. Analýza finančných rizík sa bude vzťahovať na hodnoty ukazovateľov finančnej analýzy, pričom bližšie špecifikované budú ukazovatele likvidity, zadlženosti, indexu IN05 a pohľadávky po dobe splatnosti. Práca taktiež obsahuje analýzu nefinančných rizík vychádzajúcu zo SWOT analýzy spoločnosti a jej konkurencie schopnosti vzhľadom na trh.

Kapitola Charakteristika podnikateľských rizík obsahuje teoretické poznatky z problematiky rizík podnikania. V nasledujúcej kapitole bude predstavená spoločnosť, finančná analýza podniku a SWOT analýza na identifikáciu nefinančných rizík. V kapitole Analýza podnikateľského rizika budú spracované vybrané riziká podniku, vyhodnotenie najrizikovejšej oblasti a následné odporúčania pre ich minimalizáciu. Zhrnutie dosiahnutých výsledkov a cieľu bude obsiahnuté v kapitole Záver.

2. Charakteristika podnikateľských rizík

Riziko je pravdepodobnosť, že vznikne alebo môže vzniknúť udalosť, prípadne súbor udalostí, ktoré úplne menia žiaduci (pôvodne predpokladaný) stav či vývoj chránených záujmov subjektu z hľadiska ich citlivosti a funkcie (Procházková, 2011).

V prameňoch odbornej literatúry neexistuje jedna všeobecne uznávaná definícia, pojem riziko je definovaný rôzne. Riziko môžeme chápať ako pravdepodobnosť či možnosť vzniku straty, všeobecne nezdaru. Môže sa jednať o variabilitu možných výsledkov alebo neistôt ich dosiahnutia. Riziko je taktiež v spojitosti s odchýlením sa od skutočných a očakávaných výsledkov. Riziko je definované aj ako pravdepodobnosť akéhokoľvek výsledku, odlišného od výsledku očakávaného. Situácia, kedy kvantitatívny rozsah určitého javu podlieha istému rozdeleniu pravdepodobnosti. Nebezpečenstvo negatívnej odchýlky od cieľa (tzv. čisté riziko). Nebezpečenstvo chybného rozhodnutia. Možnosť vzniku straty alebo zisku (tzv. špekulatívne riziko). Neurčitost' spojená s vývojom hodnoty aktíva (tzv. investičné riziko). Matematicky môže byť riziko vyjadrené ako stredná hodnota stratovej funkcie, prípadne možnosť, že špecifická hrozba využije špecifickú zraniteľnosť systému (Smejkal a Rais, 2003).

„V ekonómii je pojem „riziko“ používaný v súvislosti s nejednoznačnosťou priebehu určitých skutočných ekonomických procesov a nejednoznačnosťou ich výsledkov, všeobecne môžeme konštatovať, že sa nemusí jednať iba o riziko ekonomické. Existujú aj iné druhy rizík, napríklad:

- politické a teritoriálne,
- ekonomické – makroekonomické a mikroekonomické, tržné, inflačné, kurzové, úverové, obchodné, platobné apod.,
- bezpečnostné,
- právne a spojené so zodpovednosťou za škodu,
- predvídateľné a nepredvídateľné,
- špecifické – napríklad poisťovacie, manažérske, spojené s finančným trhom, odbytové rizika inovácií, apod. (Smejkal a Rais, 2003, s. 67).“

2.1 Druhy podnikateľského rizika

Z hľadiska problematiky riadenia podnikateľského rizika je potreba chápať riziko ako možnosť, že s určitou pravdepodobnosťou dôjde k udalosti, ktorá sa odlišuje od predpokladaného stavu alebo vývoju. Riziko by viac-menej nemalo byť zmiešavané, respektíve redukované len na pravdepodobnosť, pretože zahrňuje tak ako samotnú pravdepodobnosť, tak aj kvantitatívny rozsah danej udalosti. Podnikateľské riziká môžeme rozdeliť na finančné, nefinančné a taktiež na interné, externé riziká.

Podnikateľské riziko je potreba hodnotiť z dvoch stránok, a to z:

- pozitívnej stránky – nádej vyššieho zisku, nádej vyššieho úspechu,
- negatívnej stránky – nebezpečenstvo horších hospodárskych výsledkov.

Finančné riziko

Finančné riziko je prevažne definované ako potenciálna finančná strata subjektu. Finančné riziká súvisia so správou a riadením aktív a pasív v podniku. Medzi hlavné finančné riziká patria úverové, tržné a likvidné riziká a ich jednotlivé podskupiny, ktoré budú bližšie charakterizované v nasledujúcej kapitole.

Nefinančné riziko

Nefinančné riziko je vo väčšine prípadov bez straty financií a vyskytuje sa vo všetkých podnikateľských subjektoch, no aj napriek tomu tvorí veľmi dôležitú zložku podnikateľského rizika. Medzi nefinančné riziká môžeme zaradiť operačné riziká, obchodné riziká a informačné riziká.

Interné riziko

Interné riziká vyplývajú z vnútorného prostredia podnikateľského subjektu a vo väčšine prípadov sú následkom správania sa majiteľa, vlastníka daného podniku. Prehnaná sebadôvera môže viesť k podceneniu konkurencie, neochote k inováciám a podobne. Interné riziká môžu byť vyvolávané aj príliš komplikovanou organizačnou štruktúrou v podniku. Taktiež je dôležité nezaoberať sa len krátkodobými problémami a zamerať sa aj na dlhodobjšie stratégie pre redukovanie interných rizík.

Externé riziko

Externé riziko je súbor makroekonomických javov podnikateľského prostredia. Medzi činitele externého rizika patria, zmeny v daňovej a colnej politike štátu, nové technológie výroby konkurencie, zmeny cien výrobných nákladov, zmeny na národnom a medzinárodnom okolí podniku vyvolávajúce krízy a prírodné katastrofy.

2.2 Druhy finančných a nefinančných rizík

Obrázok 2.2 predstavuje stručný prehľad finančných a nefinančných rizík, ktoré budú bližšie charakterizované v nasledujúcich kapitolách.

Obr. 2.1 Prehľad finančných a nefinančných rizík.

Finančné riziká			Nefinančné riziká		
úverové riziko	tržné riziko	likvidné riziko	operačné riziko	obchodné riziko	informačné riziko
priame úverové	úrokové	financovania	transakčné	právne	
vysporiadacie	menové	tržnej likvidity	operačného riadenia	zmeny úverového hodnotenia	
úverovej angažovanosti	akciové		systemov	reputácie	
	komoditné			daňové	
	úverového rozpätia			menovej konvertibility	
				pohromy	
				regulácie	

Zdroj: Vlastná interpretácia (Jilek, 2000).

2.2.1 Úverové riziko

Úverové riziko je rizikom z straty zo zlyhania partnera tým, že nedostojí svojim záväzkom podľa podmienok kontraktu, a tým spôsobom spôsobí držiteľovi pohľadávky (veriteľovi) stratu. Tieto záväzky vznikajú z úverových aktivít, obchodných a investičných aktivít, z platobného styku a vysporiadania cenných papierov pri obchodovaní na vlastný i cudzí účet (tj. pri pôsobení subjektu ako agenta v mene klientov). Úverové riziko je tak staré ako úverovanie samotné. Pokiaľ úver je možné definovať ako očakávanie prijatia peňažných prostriedkov, potom úverové riziko je pravdepodobnosť, že toto očakávanie nebude splnené.

Priame úverové riziko je riziko straty zo zlyhania partnera pri tradičných súvahových položkách v plnej alebo čiastočnej hodnote, tj. u úverov, pôžičiek, dlhopisov, zmeniek apod. Je najstarším finančným rizikom a zostáva stále najdôležitejším rizikom finančného trhu.

Ďalším typom úverového rizika je vysporiadacie riziko, ktoré je rizikom straty zo zlyhania transakcii v procesoch vysporiadania (dodávky), predovšetkým v situáciách kedy hodnota partnerovi bola dodaná, ale hodnota od partnera ešte nie je k dispozícii, alebo keď technické problémy prerušia vysporiadania, napriek tomu, že partner je schopný a ochotný dodávku alebo vysporiadanie previesť.

Strata pri riziku z úverovej angažovanosti vyplýva z angažovanosti voči určitému partnerovi, krajine, ekonomickému sektoru, nástroju apod. (Jílek, 2000).

2.2.2 Tržné riziko

Jedná sa o riziko straty zo zmien tržných cien, ako zmien hodnôt finančných nástrojov či komoditných nástrojov (v aktívach a pasívach) v dôsledku nepriaznivých zmien tržných podmienok, tj. nepriaznivého vývoja úrokových mier (úrokové riziko), cien akcií (akciové riziko), cien komodít (komoditné riziko) či menového kurzu (menové riziko). Bližšie rozdelenie jednotlivých druhov tržného rizika v závislosti na faktore, ktorým je ovplyvňované:

Úrokové riziko je rizikom straty zo zmien cien nástrojov citlivých na úrokové miery. Akciovým rizikom označujeme riziko straty zo zmien cien nástrojov citlivých na ceny akcií. Dôležitou zložkou tržného rizika je tiež komoditné riziko, ktoré vyplýva z citlivosti podnikateľského subjektu na ceny jednotlivých komodít. Menové riziko je rizikom straty zo zmien cien nástrojov citlivých na menové kurzy. Posledným druhom tržného rizika, ktoré bude charakterizované v tejto práci je riziko úverového rozpätia, ktoré je rizikom straty zo zmien rozpätia cenných papierov rôzneho úverového hodnotenia. Úverové rozpätie je rozdiel medzi výnosnosťou do splatnosti daného finančného nástroja a výnosnosťou do splatnosti obdobného bezrizikového finančného nástroja (Jílek, 2000).

2.2.3 Likvidné riziko

Je rizikom, vyplývajúcim z neschopnosti splatenia záväzkov daného subjektu voči veriteľovi v danom čase, termíne. Likvidné riziko delíme na dva základné typy.

Riziko financovania týkajúce sa schopnosti splniť požiadavky na investovanie a financovanie vzhľadom k nesúladu v peňažných tokoch. Jedná sa o riziko z neschopnosti zabezpečiť hotovosť na portfólio aktív a pasív o určitých splatnostiach a úrokových mierach.

Riziko tržnej likvidity je rizikom, ktoré spočíva v neschopnosti dostatočne rýchlo zlikvidovať finančné nástroje, a to v dostatočnom objeme za rozumnú cenu. Jedná sa o riziko, že dôjde k poklesu likvidity nástrojov na trhu a nebude existovať rozumná cena (Jílek, 2000).

2.2.4 Operačné riziko

Podľa definície Banky pre medzinárodné platby so sídlom v Bazileji je operačné riziko rizikom straty z nedostatku alebo zlyhania vnútorných procesov, osôb, systémov a taktiež prírodných katastrof. V užšom ponímaní operačného rizika môžeme hovoriť o riziku z operácií danej firmy.

Jedným z operačných rizík je transakčné riziko, ktoré je rizikom straty zo sprostredkovania operácií z dôsledkov chýb v sprostredkovaní operácií, chýb vyplývajúcich zo zložitosti produktov a neschopnosti súčasných systémov ich sprostredkovať, chýb v zaúčtovaní obchodov, chýb vo vysporiadaní obchodov, nezámernom poskytnutí či prijatí komodít a v neadekvátnej právnej dokumentácii.

Ďalším operačným rizikom je riziko operačného riadenia, ktoré vyplýva z chýb v riadení aktív jedná sa o neidentifikovateľné obchody nad limit, neautorizované obchodovanie jednotlivými obchodníkmi, podvodné operácie vzťahujúce sa k obchodovaniu a spracovávaniu vrátane chybného zaúčtovania a tvorbe podvrhov, prania peňazí, neautorizovaný prístup k systému a modelom, závislosť na obmedzenom počte osôb personálu a o nedostatok kontroly pri spracovávaní obchodov.

Riziko systémov, ktoré je rizikom straty z chýb v systémoch podpory; jedná sa o chyby v počítačových programoch, o chyby v matematických vzťahoch modelov, o nesprávnom a oneskorenom podávaní informácií vedenia, o chyby v jednom alebo viacerých podporných systémoch, o chyby pri prenose dát a o nesprávnom plánovaní náhodných udalostí v prípade výpadku systému alebo prenose dát.

Podľa definície Banky pre medzinárodné platby pod operačné riziká spadá taktiež riziko z prírodných katastrof, avšak pre lepšiu prehľadnosť bude bližšie špecifikované v kategórii obchodných rizík, kam ho radí väčšina prameňov odbornej literatúry (Jílek, 2000).

2.2.5 Obchodné riziko

Podľa internetového portálu euroekonom.sk, obchodné riziko predstavuje skutočné neistoty spojené s uplatnením výrobkov na trhu. Vo väčšine prípadov má povahu rizika spojeného s dopytom vo vzťahu k výške predaja a cenových rizík z hľadiska dosahovaných predajných cien. Obchodné riziko ovplyvňujú marketingové, cenové a pozičné faktory. Medzi najdôležitejšie marketingové faktory patrí spôsob reklamy a preniknutie na trh, spôsob uvedenia výrobkov na trh, sledovanie konkurencie a tiež spôsob vykonávania prieskumu trhu. Cenové faktory vychádzajú z prípadných zmeny cien výrobkov, cien materiálov a surovín na výrobu, zo stratégií predajnej ceny a množstva vyrobenej produkcie. Ďalšou dôležitou zložkou sú pozičné faktory, ktoré súvisia hlavne s technickou a technologickou atraktivnosťou, veľkosťou odbytu a možnosťou jeho zväčšovania vďaka perspektívnosti výrobku a pozície podniku na trhu.

Obchodné riziko je predovšetkým spojené s činnosťou konkurencie, so správaním sa zákazníkov, taktiež závisí na spôsobe a rýchlosti nasýtenia trhu. V medzinárodnom obchode sa obchodné riziko prejavuje intenzívnejšie ako vo vnútornej ekonomike krajín z viacerých dôvodov, a to vplyv väčšej vzdialenosti, rozdielne mentality, problémy v komunikácii na základe jazykových bariér, rozdielnosť právnych systémov. Vo všeobecnosti je intenzita dosahu obchodných rizík na jednotlivé zahraničnoobchodné operácie daná dvoma faktormi, spoľahlivosťou partnera a stupňom právneho zaistenia konkrétneho záväzkového vzťahu.

Jílek (2000) delí obchodné riziko na sedem kategórií. Právne riziko je rizikom zo straty z právnych požiadavkou partnera alebo z nemožnosti právneho presadenia kontraktu. Riziko zmeny ratingu, ktoré je rizikom straty zo zaťaženia možnosti získať peňažné prostriedky za prijateľné náklady. Riziko reputácie plynúce z poklesu reputácie na trhu. Daňové riziko je rizikom straty zo zmeny daňových zákonov alebo nepredvídateľných zdanení. Riziko menovej konvertibility vyplýva z nemožnosti konvertovať menu na inú menu ako následok zmeny politickej alebo ekonomickej situácie. Riziko pohromy je rizikom straty z dôsledkov prírodných katastrof, vojny, krachu finančného systému apod. Regulačné riziko je rizikom straty z nemožnosti splniť regulačné opatrenia (napr. kapitálovú primeranosť) a z chýb v predvídaní budúcich regulačných opatrení.

2.2.6 Informačné riziko

Pri informačnom riziku môžeme hovoriť o dvoch hlavných hľadiskách delenia. Informačné riziko vznikajúce pri rozhodovaní, ktoré je spôsobené nedostatkom alebo práve nadbytkom informácií, čo predstavuje vyššiu pravdepodobnosť výberu nevhodnej varianty. Informačné riziko z pohľadu bezpečnosti interných informácií v tomto prípade môžeme hovoriť o informačnom riziku ako o vyplývajúcej hrozbe pre podniky vzhľadom k možnosti finančnej straty alebo poškodenia, straty základných sieťových služieb, alebo straty reputácie a dôvery zákazníkov.

Informačné systémy vo vzťahu k riziku sú definovateľné ako systémy na zabezpečenie interných informácií podniku a informácií na riadenie podniku. Informačné systémy v podniku slúžia na spracovanie, prenos, zhromažďovanie, uchovávanie, výber a distribúciu dôležitých informácií pre oblasť riadenia podnikateľského subjektu. Od informačných systémov je očakávaná určitá kvalita, ktorá je ovplyvnená viacerými faktormi. Medzi ne patrí efektívne rozdeľovanie informácií pre jednotlivé stupne riadenia vzhľadom na organizačnú štruktúru, frekvencia a rýchlosť získavania informácií, spôsob zabezpečenia proti deformáciám, zachovaniu pravdivosti informácie, schopnosť prepojenia všetkých vnútropodnikových útvarov a sprostredkovanie spätnej väzby (Smejkal a Rais, 2003).

2.3 Analýza podnikateľských rizík

Analýza rizík je prvým krokom k úspešnému procesu znižovania rizika a základným vstupom pre riadenie rizík. Zvyčajne je chápaná ako proces definovania hrozieb, pravdepodobností ich uskutočnenia a dopadu na aktíva v podniku.

Postup analýzy rizík obsahuje:

- **Identifikáciu aktív** – popis aktív, ktoré subjekt vlastní a ich určenie,
- **Stanovenie hodnoty aktív** – ohodnotenie, ich význam, stanovenie, určenie veľkosti škody pri ich strate, zmene alebo poškodení pre daný podnikateľský subjekt,
- **Identifikácia hrozieb a slabín** – určenie udalostí a činností, ktoré môžu negatívne ovplyvniť hodnotu aktív, definovanie slabých miest subjektu, na ktorých sa môžu prejavovať hrozby,
- **Stanovenie závažnosti hrozieb a mieru zraniteľnosti** - stanovenie pravdepodobnosti výskytu hrozby a mieru zraniteľnosti subjektu voči danej hrozbe.

„Hodnotenie rizík predstavuje neustále zvažovanie poškodenia aktív, ktoré môže byť spôsobené naplnením hrozieb, pričom je nutné vziať do úvahy všetky potenciálne dôsledky, taktiež neustále zvažovanie reálnej pravdepodobnosti výskytu takýchto rizík z pohľadu prevažujúcich hrozieb, zraniteľnosť a aktuálne implementovaných opatrení (Smejkal a Rais, 2003, s. 70),“

Výsledky z hodnotenia rizík pomáhajú určovať vedeniu organizácii nasledujúce kroky a priority pre zvládanie rizík, taktiež realizáciu bezpečnostných opatrení na zamedzenie ich výskytu.

2.3.1 Aktívum

„Aktívum je všetko čo má pre subjekt hodnotu, ktorá môže byť zmenšená pôsobením hrozby.“ Ako tvrdí Smejkal a Rais (2003, s. 70).

Delíme ich na:

- **Hmotné** (peniaze, cenné papiere, nehnuteľnosti apod.)
- **Nehmotné** (informácie, morálka zamestnancov, predmety priemyslového a autorského práva, kvalita personálu apod.)

Hodnota aktíva je založená na objektívnom ocenení alebo na subjektívnom ocenení, teda dôležitosti, kritickosti aktíva pre daný subjekt, prípadne kombináciou oboch prístupov.

Faktory hodnoty aktíva:

- obstarávacie náklady alebo iná hodnota aktíva,
- dôležitosť aktíva pre subjekt,
- náklady na opravu možnej škody na aktíve,
- rýchlosť odstránenia možnej škody,
- a iné špecifiká typické pre každý jedinečný subjekt.

2.3.2 Hrozba

„Hrozba je sila, udalosť, aktivita alebo osoba, ktorá má nežiaduci vplyv na bezpečnosť alebo môže spôsobiť škodu. Hrozbou môže byť napríklad požiar, prírodná katastrofa, krádež zariadenia, získanie prístupu k informáciám neoprávnenou osobou, chyba obsluhy, ale i kontrola finančného úradu alebo rast kurzu českej koruny vzhľadom k európskej mene, apod.“ Podľa Smejkal a Raisa (2003, s. 71).

Faktory hrozby:

- **Nebezpečnosť** – schopnosť hrozby spôsobiť škodu.
- **Prístup** – pravdepodobnosť, že sa hrozba dostane k aktívu.
- **Motivácia** – záujem iniciovať hrozbu voči aktívu, (ide prevažne o ľudský faktor).

2.3.3 Zraniteľnosť

Zraniteľnosť je slabina, nedostatok alebo stav analyzovaného aktíva (prípadne subjektu alebo jeho časti), ktorý môže hrozba využiť pre uplatnenie svojho nežiaduceho vplyvu. Vyjadruje citlivosť aktíva na hrozbu (Smejkal a Rais, 2003). Úroveň zraniteľnosti sa hodnotí podľa:

- citlivosti,
- kritickosti.

2.3.4 SWOT analýza

Medzi hlavné metódy analýzy hrozieb a zraniteľnosti patrí SWOT analýza. Názov vychádza zo skratiek anglických slov Strengths (silné stránky), Weaknesses (slabé stránky), Opportunities (príležitosti) a Threats (hrozby). SWOT analýzu taktiež definujeme ako jednoduchý nástroj na stanovenie firemnej strategickej situácie. Analyzuje prvky vzhľadom k vnútornému a vonkajšiemu prostrediu firmy. Hlavným cieľom firmy by sa malo stať obmedzenie slabých stránok, podporovanie silných stránok, využívanie príležitostí okolia a snaha predpovedať prípadné hrozby. Pomocou získania dostatku kvalitných informácií z firmy a jej okolia potom môžeme dosiahnuť konkurenčnej výhody (Kozel, 2006).

2.3.5 Protiopatrenie

Protiopatrenie je proces, postup, zariadenie alebo čokoľvek vytvorené na zníženie hrozby a zraniteľnosti aktíva alebo daného subjektu. Protiopatrenia sú navrhované s cieľom predísť škode, prípadne na zjednodušenie opráv z dopadu už vzniknutej škody. Protiopatrenie je úzko spojené s efektívnosťou a nákladmi. Efektívnosťou protiopatrenia je vyjadrené ako úspešne znižuje účinky hrozby. Z hľadiska nákladov sa jedná o náklady na obstaranie, zavedenie a prevádzku daného protiopatrenia. Tieto náklady sú dôležitým faktorom pre výber vhodného protiopatrenia. Optimalizáciou týchto faktorov je možné nájsť účinné protiopatrenie, ktorého realizácia bude mať najnižšie náklady.

2.3.6 Metódy analýzy rizík

Charakterizujú spôsoby vyjadrenia veličín z analýzy rizík. Na vyjadrenie týchto veličín sa používajú dva základné prístupy riešenia a to kvalitatívne metódy a kvantitatívne metódy. V analýze rizík sa následne používa jeden z prístupov prípadne ich kombinácia.

Kvalitatívne metódy

Tieto metódy sa vyznačujú vyjadrovaním rizika na určitej škále, stupnici (napr. 1 až 10) alebo určené pravdepodobnosťou (0;1), prípadne sú riziká vyjadrené slovným ohodnotením (malé, stredné, veľké). Úroveň rizika je obvykle určená kvalifikovaným odhadom. Kvalifikovaný odhad je rýchlym, jednoduchším ale za to viac subjektívnym spôsobom ohodnotenia rizika. Nedostatok jednoznačného finančného vyjadrenia rizika spôsobuje, že dochádza k problémom pri riadení rizík a zlé posúdenie prijateľných nákladov na elimináciu hrozby (Smejkal a Rais, 2003).

Kvantitatívne metódy

Vychádzajú z matematického vyjadrenia rizika na základe frekvencie výskytu hrozby a jej dopadu. Dopad hrozby je pomocou týchto metód vyjadrený v peňažných hodnotách. Riziko je najčastejšie vyjadrované vo forme ročnej predpokladanej straty. Použitie kvantitatívnych metód vyžaduje viac času a úsilia vzhľadom na metódy kvalitatívne, avšak poskytujú finančné vyjadrenie rizík, ktoré je pre ich riadenie výhodnejšie. Nedostatkom kvantitatívnych metód je okrem ich náročnosti na spracovanie aj vysoko formalizovaný postup, ktorý môže viesť k tomu, že nebudú zohľadnené určité špecifiká pre daný podnik.

Viackriteriálne metódy hodnotenia variant

Úlohou viackriteriálneho hodnotenia variant je nájdenie optimálnej varianty a usporiadanie variantov od najlepšieho po najhorší. Metóda analytický hierarchický proces (AHP – Analytic Hierarchy Process) je jedným z vhodných prostriedkov multikritériálneho rozhodovania, hodnotenia.

Postup metódy AHP pozostáva zo štyroch krokov:

- zostavenie hierarchie (definícia cieľov, identifikácia variantov, identifikácia faktorov, podľa ktorých sa budú hodnotiť varianty, stanovenie kritérií prepájanie faktorov a dokončenie hierarchie),
- stanovenie priorít (využitie párového porovnávania, hodnotenie významnosti podľa bodov, opakovanie postupu pre každú úroveň v hierarchii),
- kombinovanie a hodnotenie (vážené hodnoty variantov riešenia),
- porovnávanie alternatív (výpočet konečných hodnôt pre každý variant a ich porovnávanie).

Metoda AHP bude využitá pre stanovenie váh zvolených rizikových kritérií. Na základe týchto váh je možné zostaviť poradie podľa dôležitosti finančných a nefinančných rizík a vybrať kritické faktory, ktoré budú základné pre stanovenie variant znižovania rizika (Ramík, 1999). Teoretický popis metódy AHP bude bližšie charakterizovaný v kapitole č. 4.

2.4 Riadenie podnikateľských rizík

„Riadenie rizík je proces, pri ktorom sa subjekt riadenia snaží zamedziť pôsobeniu už existujúcich i budúcich rizík a navrhuje riešenia, ktoré pomáhajú eliminovať účinok nežiaducich vplyvov a naopak umožňujú využiť príležitosti pôsobenia pozitívnych vplyvov (Smejkal a Rais, 2003, s. 89).“

Cieľom riadenia finančných rizík je zaistiť, aby obchodovanie, zaujímanie pozície a operačné aktivity nevystavili podnikateľské subjekty stratám, ohrozujúcim ich životaschopnosť. Schopnosť podniku vydržať ekonomické a tržné zmeny zodpovedá stupňu vývoja systému riadenia rizík. Riadenie rizík musí obsahovať dôkladnú a stálu identifikáciu možných udalostí alebo zmien na trhu, ktoré môžu mať značný dopad na inštitúcie. Finančné inštitúcie zavádzajú systémy komplexného riadenia rizík. Základom týchto procesov je včasná identifikácia a analyticky presné meranie rizík v každom pracovnom dni. Riadiace mechanizmy sa vyskytujú na rôznych úrovniach správy obchodných spoločností. Do monitorovania rizík je zaangažované hlavne oddelenie riadenia rizík a ďalej jednotlivé obchodné oddelenia, ako aj vnútorný audit a právne, finančné a operačné skupiny. Tieto oddelenia sa zaujímajú o riziká z rôznych pohľadov a zaisťujú, že obchodovanie prebieha v rámci stanovenej politiky a limitov. Nové produkty a zmeny zostávajúceho obchodovania podliehajú analýze, ktorá má za úlohu ubezpečiť vedenie, že všetky významné riziká sú podchytené a že boli zavedené odpovedajúce riadiace procedúry pre ponuku nových produktov. Komponenty riadenia rizika sú podrobný zoznam limitov, pravidiel a ďalších parametrov a silný informačný systém pre monitorovanie a vykazovanie rizík. Takýto prístup musí umožniť konsolidáciu rizika, pretože rôzne individuálne riziká môžu mať medzi sebou väzby.

2.4.1 Metódy znižovania rizika

V podnikaní musíme s existenciou rizika počítať, riziko však môžeme znižovať použitím vhodného nástroja na riadenie rizík. Niektoré riziká môžeme presunúť, zadržať, redukovať alebo sa danému riziku rovno vyhnúť. Nasledujúca tabuľka znázorňuje základné doporučené metódy na pozostávajúce z kombinácie pravdepodobnosti výskytu a tvrdosti rizika. Stupeň tvrdosti rizika odvodzujeme od výšky straty v prípade výskytu nepriaznivej situácie (Smejkal a Rais, 2003).

Obr. 2.2 Doporučené metódy pre všeobecné riešenie problému rizika vo firme.

	Vysoká pravdepodobnosť	Nízka pravdepodobnosť
Vysoká tvrdosť	Vyhnutie sa riziku, redukcia	Poistenie
Nízka tvrdosť	Retencia a redukcia	Retencia

Zdroj: Vlastná interpretácia (Smejkal a Rais, 2003)

2.4.2 Jednotlivé metódy znižovania rizika

Ofenzívne riadenie firmy

Ofenzívne riadenie firmy sa vyznačuje správnou voľbou rozvojovej stratégie, zameranie sa na konkurenčné výhody, preferenciou a rozvojom silných stránok podniku a predovšetkým snahou o dosiahnutie pružnosti v podnikaní.

Retencia rizík

Patrí medzi jedny z najbežnejšie používaných metód na riadenie rizík vo firmách. Podnikateľský subjekt po celý čas čelí neobmedzenému počtu rizík, avšak nič proti nim nerobí, tj. podstupuje riziko. Retencia rizík je vhodná pri rizikách s malým dopadom na podnik, kde použitie transferu alebo inej metódy je nákladnejšie ako podstúpenie rizika.

Redukcia rizika

Metódy zaoberajúce sa redukciou rizika delíme na, metódy odstraňujúce príčiny vzniku rizika a metódy znižujúce nepriaznivé dôsledky rizika. Jednotlivé metódy z týchto skupín budú charakterizované v nasledujúcich podkapitolách.

Transfer rizika

Metóda transferu rizika patrí medzi metódy odstraňujúce príčiny vzniku rizika a spočíva v presune rizika na iné podnikateľské subjekty. Medzi hlavné spôsoby transferu patrí, uzatváranie obchodných zmlúv so špecifickou podmienkou, leasing, faktoring a forfaiting.

Diverzifikácia rizika

Patrí medzi metódy znižujúce nepriaznivé dôsledky rizika, taktiež je to najčastejšie používaná metóda. Cieľom diverzifikácie rizika je rozdeliť konkrétne riziko na čo najväčšiu základňu, a to voľbou právnej formy podnikania alebo rozšírením výrobného programu.

Poistenie

Poistenie patrí medzi historicky najstaršie formy prenosu rizika, podobne ako aj diverzifikácia je radené medzi metódy znižujúce nepriaznivé dôsledky rizika. Nevýhodou poistenia je, že v záujme poisťovní je stanovenie podmienok poistenia tak, aby v prípade vysokého dopadu bolo možné výšku vyplácanej poistky obmedziť, či už spoluúčasťou alebo a vylúčením z poistných podmienok.

Ostatné

Vyhýbanie sa rizikám patrí taktiež k metódam riadenia rizík, avšak nie je z pohľadu podnikateľského subjektu atraktívna, pretože podstupovanie rizika môže sprostredkovať ďaleko vyššie zisky ako vyhýbanie sa mu. Získavanie dodatočných informácií o obchodných partneroch je jedna zo základných a najdôležitejších metód pre minimalizáciu rizika z obchodných vzťahov. Medzi metódy riadenia rizika patrí aj vytváranie podnikových rezerv, ktoré slúžia na krytie mimoriadnych udalostí v podnikateľskej činnosti.

2.5 Analýza finančných rizík, finančná analýza

Jednou zo základných metód pre analýzu finančných rizík je finančná analýza. Tento pojem je charakterizovaný rôzne v množstve prameňov, avšak všetci autori sa zhodujú v tom, že je veľmi dôležitou časťou riadenia podniku. Podľa internetového portálu euroekonom.sk môžeme finančnú analýzu definovať v užšom zmysle slova ako metódu poznania., v širšom zmysle slova ako nástroj hlbšieho poznania ekonomických javov a procesov, ktorý vytvára podklady pre ich účinné ovplyvňovanie.

Ako už z vyššie zmienenej definície vyplýva finančná analýza je neoddeliteľnou súčasťou manažmentu podnikateľského subjektu a je používaná vo všetkých fázach riadiaceho cyklu.

Funkcia finančnej analýzy

Funkciou finančnej analýzy ako súčasťou finančného riadenia je pomocou jej vlastných nástrojov diagnostikovať finančné pomery v podniku, identifikovať odchýlky od požadovaných parametrov, analyzovať príčiny ich vzniku a definovať konkrétne opatrenia, ktorých splnenie je predpokladom dosiahnutia strategických cieľov podniku (Nývtová a Marinič, 2010).

„Vyťažiť z výkazov a ďalších zdrojov informácie, posúdiť finančné zdravie podniku a pripraviť podklady pre potrebné riadiace rozhodnutia je hlavnou úlohou finančnej analýzy (Grünwald a Holečková, 2007, s. 33) .“

Finančná analýza je užitočným nástrojom nie len pre manažment podniku, ale aj pre investorov, obchodných partnerov, štátne inštitúcie, auditorov, zamestnancov a rôzne informačné médiá. Preto je pre zamedzenie nesprávnych rozhodnutí veľmi dôležité aby bola interpretovaná zrozumiteľne a bez skreslenia.

2.5.1 Zdroje informácií finančnej analýzy

„Prevažnú väčšinu údajov pre potreby finančnej analýzy poskytuje finančné účtovníctvo ako prvotný a často hlavný zdroj ekonomických dát. Účtovníctvo prostredníctvom základných finančných výkazov tvorí základnú dátovú bázu – poskytuje teda dáta pre ekonomické rozhodovanie (Grünwald a Holečková, 2007, s. 33) .“

Medzi najdôležitejšie a základné zdroje informácií sú účtovné výkazy medzi, ktoré patria:

- **súvaha** – zachytáva stav majetku a kapitálu k danému obdobiu,
- **cash flow** – dokumentuje peňažný tok,
- **výkaz zisku a straty** – zachytáva tvorbu výsledku hospodárenia.

2.5.2 Metódy finančnej analýzy

Jednotlivé metódy finančnej analýzy sú bližšie charakterizované a definované v praktickej časti bakalárskej práce pre vhodnejšie zobrazenie nadväznosti ich pracovného postupu a odporúčaných parametrov s ohľadom na riešenie finančnej analýzy vybraného podniku.

Metódy finančnej analýzy delíme do dvoch skupín:

- **elementárne metódy,**
- **vyššie metódy.**

Elementárne metódy

Využívajú jednoduché matematické úkony za účelom objasniť aj zložitejšie javy čo najjednoduchšie.

Medzi elementárne metódy patria:

- **Analýza absolútnych ukazovateľov**
 - analýza trendov (horizontálna analýza)
 - percentuálny rozbor (vertikálna analýza)
- **Analýza rozdielových ukazovateľov**
 - analýza cash flow
 - analýza tržieb, zisku a nákladov
 - analýza fondu finančných prostriedkov

- **Analýza pomerových ukazovateľov**
 - analýza ukazovateľov likvidity,
 - analýza ukazovateľov rentability
 - analýza ukazovateľov aktivity
 - analýza ukazovateľov kapitálového trhu
 - analýza zadlženosti, finančnej a majetkovej štruktúry
- **Analýza sústav ukazovateľov**
 - Altmanov model
 - Index IN01
 - Index IN05
 - Kralickov Quick test

Vyššie metódy

Využívajú rôzne matematicko-štatistické metódy ako bodové odhady, analýzy rozptylu, regresné modelovanie, korelačné koeficienty, empirické distribučné funkcie, faktorová analýza apod., taktiež vychádzajúce z neštatistických metód, medzi ktoré patria expertné systémy, gnostické teórie neurčitých dát, neurónové siete, metódy formálnej matematickej logiky a iné.

Vyššie metódy finančnej analýzy používajú síce zložitejší matematický aparát ale môžu poskytnúť viac informácií o súvislostiach medzi skúmanými veličinami. Pre porovnateľnosť získaných ukazovateľov je dôležité, aby boli v jednom podniku použité rovnaké postupy v skúmaných účtovných obdobiach.

2.5.3 Postup finančnej analýzy

Pri analýze je vždy primárnym cieľom analýza dát zo základných účtovných výkazov, súvaha, cash flow, výkaz zisku a straty a ich porovnanie s priemerom z daného podnikateľského odvetvia. Následne je nutné zhodnotiť finančnú rovnováhu a jednotlivé ukazovatele, zadlženosť, likviditu, aktivitu a rentabilitu. Pre investorov sú taktiež dôležité ukazovatele kapitálového trhu. Preskúmanie vzťahov medzi ekonomickými ukazovateľmi. Najdôležitejšou časťou je potom interpretácia výsledkov, skonštatovanie finančnej situácie podniku a navrhnutie príпустných riešení, prípadne opatrení.

3. Predstavenie podniku a analýza finančnej situácie

3.1 História a súčasnosť podniku

Vznik firmy Východočeské plynárenské strojírny a.s. sa datuje do roku 1953. Firma bola založená ako strojárensko-montážny závod a bola súčasťou veľkého štátneho podniku. Hlavnou náplňou vtedajšieho výrobného programu až do roku 1989 tvorila výstavba a údržba plynárenských zariadení.

Hlavná časť súčasných technických, konštrukčných a výrobných kapacít je určená pre technológie súvisiace s využitím LPG a pre výrobu tlakových nádob pre rôzne druhy médií do pretlaku 7,5MPa. Aktuálna ponuka firmy predstavuje najmä širokú ponuku zásobníkov pre skladovanie LPG v objemoch 500 až 200 000 litrov, cisternových vozidiel určených k preprave LPG a CO₂ s prepravnou kapacitou 5 – 22 ton a čerpacích staníc LPG. Jednotlivé výrobky sú navrhované a vyrábané podľa požiadaviek európskych noriem a sú označené značkou CE. Firma disponuje vlastným projekčným, montážnym a servisným oddelením, čo umožňuje ponúkať zákazníkom komplexné služby vo všetkých oblastiach aktivity firmy.

V roku 1996 bola firma organizáciou TÜV Cert certifikovaná podľa noriem EN ISO 9001 a vlastní zároveň radu oprávnení, ktoré sú potrebné pre dodávky do krajín ako napr. Nemecko, Poľsko, Rumunsko, Slovensko, Rakúsko, Maďarsko, Holandsko, Rusko, Litva, Lotyšsko, Ukrajina a Bielorusko.

V roku 2009 firma potvrdila svoje postavenie jedného z najvýznamnejších producentov zariadení na využitie LPG v strednej Európe. Prakticky vo všetkých oblastiach výrobného programu došlo k navýšeniu objemu produkcie a taktiež bola zrealizovaná významná investičná akcia v Českej republike. Spoločnosť opätovne navýšila dodávky do Poľska oproti minuloročnému poklesu, dodávky do Nemecka ostali približne na rovnakej úrovni, no najväčší prínos priniesol nárast predajov v Rusku a na Ukrajine, kde spoločnosť získala nových významných odberateľov. Výrazný nárast bol zaznamenaný na Balkáne, a to okrem trhu Rumunska, Srbsko ktoré sa prejavilo ako veľký potenciálny odberateľ do budúcnosti.

V roku 2010 spoločnosť rozšírila svoje pôsobenie na Balkáne, konkrétne na trh Srbska. Výborné predaje sa zaznamenali v Rusku, no na tradičných trhoch Poľska a Nemecka bola zaznamenaná stagnácia, čo môže hovoriť o nasýtení trhu v daných krajinách. Za zmienku stojí, že firma sa prepracovala aj na trhy Ďalekého východu alebo Malajzie. Rok 2010 nebol

tak úspešný ako rok predchádzajúci, spoločnosti však aj napriek tomu zabezpečil prijateľné ekonomické hospodárenie.

Rok 2011 bol charakteristický poklesom dodávok na Balkán, Poľsko a Nemecko zostalo na stabilných hodnotách v rámci dodávok a firma naďalej úspešne expandovala do Ruska, ktoré predstavuje najväčší potenciál. Z vyššie zmienených informácií vyplýva, že Európa je stabilným teritóriom ale najväčší potenciál rastu leží mimo nej.

3.1.1 Predstavenie spoločnosti Východočeské plynárenské strojírny a.s.

Názov spoločnosti: Východočeské plynárenské strojírny a.s.

Sídlo spoločnosti: Rosice u Chrasti, Rosice 16, PSČ 538 34

IČO: 601 08 819

Právna Forma: Akciová spoločnosť

Priemerný evidenčný počet zamestnancov: 121

Spoločnosť Východočeské plynárenské strojírny, a.s. bola zapísaná do Obchodného registra Českej Republiky dňa 1. januára 1994 na Krajskom súde v Hradci Králové ako akciová spoločnosť. Predmetom podnikania spoločnosti je široké spektrum zahrňujúce:

- obrábanie,
- zámočníctvo, nástrojárstvo,
- montáže, opravy, revízie a skúšky tlakových zariadení a plnenie nádob na plyny,
- cestná motorová doprava – nákladná vnútroštátna prevádzkovaná vozidlami s najväčšou povolenou hmotnosťou do 3,5 tony, vrátane nákladnej vnútroštátnej prevádzkovanvej vozidlami s najväčšou povolenou hmotnosťou nad 3,5 tony, nákladná medzinárodná prevádzkovaná vozidlami s najväčšou povolenou hmotnosťou do 3,5 tony, taktiež nákladná medzinárodné prevádzkovaná vozidlami s najväčšou povolenou hmotnosťou nad 3,5 tony,
- projektová činnosť vo výstavbe,
- opravy cestných vozidiel,
- montáže, opravy, revízie a skúšky elektrických zariadení,
- maliarstvo, lakovníctvo a natieračstvo,
- výroba, obchod a služby neuvedené v prílohách 1 až 3 živnostenského zákona.

Spoločnosť disponuje základným kapitálom vo výške 90 961 000,- Kč, ktorý bol splatený ku dňu vzniku spoločnosti zakladateľom. Základný kapitál spoločnosti je rozdelený na 75 akcií na majiteľa s menovitou hodnotou 1 000 000,- Kč a 15 961 akcií na majiteľa s menovitou hodnotou 1000,- Kč. Akcie na majiteľa majú listinnú podobu a nie sú verejne obchodovateľné.

3.1.2 Organizácia spoločnosti

Spoločnosť Východočeské plynárenské strojírný a.s. má tieto orgány:

- valnú hromadu,
- predstavenstvo,
- dozornú radu.

Spoločnosť je samostatnou jedinou účtovnou jednotkou, ktorá má nasledujúce hospodárske strediská:

- 10 – základná výroba,
- 12 – zvaračská škola,
- 20 – strojné montáže,
- 32 – doprava,
- 34 – rekreačné zariadenie,
- 83 – ekonomický úsek

3.1.3 Zjednodušená schéma organizačnej štruktúry riadenia a.s.

Originálna schéma organizačnej štruktúry sa nachádza v prílohe práce.

VALNÁ HROMADA		
Predstavenstvo	Dozorná rada	
Riaditeľ		
ÚOT – Úsek obchodne technický	ÚEK – Úsek ekonomický	ÚRE – Úsek riaditeľ'a
OOD – Obchodné oddelenie	ÚOD – Účtovné oddelenie	SEK – Sekretariát
PŘV – Příprava výroby	POD – Personálne oddelenie	VÝR – Výroba
NOD – Nákupné oddelenie	VÝT – Výpočtová technika	ORJ – Oddelenie riadenia akosti
DOP – Doprava	MAJ – Majetok závodu a BOZP	ZVŠ - Zváračská škola
		MAS - Montáže a servis
		PRÁ – Právnik
		Bezpečnostné práce
D – Robotnícké profesie		

V prípade robotníckych profesií sú kvalifikačné požiadavky plnené podľa ponuky na trhu práce, preto je možné v prípade nedostatku kvalifikovaných pracovníkov prijať zamestnanca bez splnenej požadovanej kvalifikácie a zaučiť ho v danom obore.

3.1.4 Produktové portfólio

Tlakové nádrže a nádoby

Sú vyrábané vo dvoch prevedeniach:

- stabilné tlakové nádrže a nádoby,
- prepravovateľné tlakové nádrže a nádoby.

Tlakové nádrže a nádoby určené na skladovanie LPG, vody, vzduchu, amoniaku, CO₂ apod. do celkového pretlaku 7,5MPa. Stabilné nádrže môžeme ďalej rozdeliť na nadzemné, polo zasýpané a podzemné s objemom od 100 do 400 000 litrov.

Cisterny, autocisterny na plyn a LPG

Cisternové vozidlá pre optimálnu a bezpečnú prepravu po ceste sa vyznačujú veľmi nízkou pohotovostnou hmotnosťou, sú vyrábané v prevedeniach:

- dvoj a trojosové návesy s objemom zásobnej nádrže od 36 000 do 62 000 litrov (pri autocisternách do 55 000 litrov),
- snímateľné a pevné nadstavby od 13 000 do 32 000 litrov.

Prepravná kapacita činí 5 – 22 ton kvapalného plynu.

Výstavba čerpacej stanice

Zaistenie návrhu a výstavby čerpacích staníc pre plnenie automobilov pohonným plynom LPG. Jednotlivé nádrže sú ponúkané ako kompaktné s nádržami o objemoch 2700 - 6400 litrov a technológiou uloženou na jednom ráme alebo ako polotovary pre zabudovanie na pozemku budúcej LPG stanice.

Plynové zásobníky, zásobníky na plyn, LPG

Najčastejšie vyrábané na zákazku podľa prianí zákazníka, sú vyrábané do pretlaku 7,5MPa s pracovnou teplotou od -40°C až +100°C. Sú vhodné na skladovanie rôznych druhov médií pod tlakom, napr. voda, vzduch, CO₂, izobután, LPG, sypké hmoty apod.

Výparníkové stanice

Výparníkové stanice sú vyrábané a ponúkané prevažne technológiám vykurovania s potrebou vyššieho množstva plynu dodávaného k spotrebiču, než je možné dosiahnuť prirodzeným odparovaním zo skladovacích nádrží. Vyrábajú sa vo výkonoch od 100 do 600kg/hodina kvapalného LPG vo variante elektrického výparníku alebo teplovodného výparníku.

Produkty kvalitatívnym vyhotovením nádrží a nádob spĺňajú požiadavky európskeho predpisu pre tlakové zariadenia podľa noriem EN13445, 97/23/ES, 2010/35/ES a ADR – 2011 (Európska dohoda o medzinárodnej cestnej preprave nebezpečných vecí). Vďaka tomu sú tlakové nádrže označené značkou CE alebo značkou PI. Na povrchovú úpravu sú používané ekologické nátery, šetrné k prírode.

3.1.5 SWOT analýza podniku

SWOT analýza podniku bola vypracovaná na základe výročných správ, internetových stránok podniku a interných informácií z podniku.

3.1.6 Konkurencia na českom trhu

Medzi najväčších domácich konkurentov spoločnosti Východočeské plynárenské strojírnny a.s. patria firmy G.A.M. HEAT spol. s r.o. a Kadatec s.r.o. Spoločnosť G.A.M. HEAT s r.o. je bývalá firma Deltagaz, ktorú prevzala nemecká spoločnosť. Obe spoločnosti pôsobia na domácom aj zahraničnom trhu. Vzhľadom na to, že český trh neumožňuje ďalší rast, štruktúra obchodu firmy Východočeské plynárenské strojírnny a.s. v rokoch 2009 až 2011 bola tvorená vo väčšej miere zahraničným obchodom. Podiel z celkových tržieb na českom trhu v rokoch 2009 až 2011 klesal z 24,5% na 15,1%, z tohto dôvodu nepredstavujú vyššie zmienené spoločnosti vysokú konkurenčnú hrozbu.

3.2 Finančná analýza firmy Východočeské plynárenské strojírny a.s.

Údaje potrebné pre finančnú analýzu boli použité z účtovných závierok pre roky 2009, 2010 a 2011, tak ako to bolo spomenuté v úvode práce.

3.2.1 Analýza absolútnych ukazovateľov

Metóda absolútnych ukazovateľov spočíva vo vzájomnom porovnávaní absolútnych údajov v rôznych obdobiach, vo výpočte rozdielov, ktorými sa získajú pomerne presné prehľady skutočných zmien, ktoré nastali v jednotlivých zúčtovacích obdobiach. Výhoda tejto metódy v porovnaní s analýzou pomerových ukazovateľov zakladá na tom, že analytik vníma smery a relatívnu intenzitu zmeny súčasne s hodnotou sumy, o ktorú ide. Občas sa zmeny vyjadrujú pre väčšiu názornosť aj pomocou indexov, pomeru údajov v rôznych obdobiach. (Grünwald, 1995)

Absolútne ukazovatele pochádzajú z účtovných závierok, používajú sa priamo v analýze vývojových trendov (horizontálnej analýze) a k percentuálnemu rozboru jednotlivých položiek výkazov (vertikálnej analýze).

Horizontálna analýza

Horizontálna analýza porovnáva ako sa zmenili jednotlivé položky v rozvahe medzi rôznymi účtovnými obdobiami a to pomocou absolútnych alebo percentuálnych hodnôt. Položky v súvahe medzi zúčtovacími obdobiami sa porovnávajú v riadkoch preto pracujeme s názvom horizontálna analýza. Vývojové trendy položiek súvahy sa nachádzajú v tabuľke 3.1, tabuľka 3.2 znázorňuje vývojové trendy výkazu zisku a strát.

Tab. 3.1 Vývojové trendy položiek súvahy (v tis. Kč).

Položky súvahy	2009	2010	2011	$\Delta 10/09$	$\Delta 11/10$
Aktíva celkom	168171	188753	180978	20582	-7775
Dlhodobý majetok celkom	50812	58417	53439	7605	-4978
Dlhodobý nehmotný majetok	161	302	106	141	-196
Dlhodobý hmotný majetok	50290	57753	52971	7463	-4782
Dlhodobý finančný majetok	361	361	361	0	0
Podiely v ovládaných a riadených osobách	361	361	361	0	0
Obežné aktíva celkom	115242	128958	126005	13716	-2953
Zásoby	74960	77355	81829	2395	4474
Krátkodobé pohľadávky	33123	37971	25647	4848	-12324
Krátkodobý finančný majetok	7158	13631	18528	6473	4897
Časové rozlíšenie	2116	1377	1533	-739	156
Pokračovanie tabuľky 3.1 na ďalšej strane.					

Pokračovanie tabuľky 3.1.					
Pasíva celkom	168171	188753	180978	20582	-7775
Vlastný kapitál	109112	111253	112737	2141	1484
Základný kapitál	90961	90961	90961	0	0
Rezervný, nedeliteľný a ostatné fondy	7947	8891	8759	944	-132
Hospodársky výsledok minulých rokov	10204	9148	10887	-1056	1739
Hospodársky výsledok bežného účt. obdobia	7118	2252	2128	-4866	-124
Cudzie zdroje celkom	59058	77500	68241	18442	-9259
Rezervy	2732	1204	1494	-1528	290
Dlhodobé záväzky	656	-24	-669	-680	-645
Krátkodobé záväzky	48744	65526	60336	16782	-5190
Bankové úvery a výpomoci	6925	10793	7080	3868	-3713
Bankové úvery dlhodobé	6925	10793	7080	3868	-3713

Zdroj: Vlastné spracovanie z dát Výročných správ Východočeské plynárenské strojárny a.s.

Tab. 3.2 Vývojové trendy položiek výkazu zisku a strát (v tis. Kč).

Položky výkazu zisku a strát	2009	2010	2011	Δ10/09	Δ11/10
Výkony	327359	279787	309184	-47572	29397
Tržby za predaj vl. výrobkov a služieb	319268	264652	302296	-54616	37644
Zmena stavu vnútropod. zásob vlastnej výroby	5875	-783	5367	-6658	6150
Aktivácia	2215	15918	1520	13703	-14398
Výkonová spotreba	243912	206247	230908	-37665	24661
Pridaná hodnota	83447	73539	78275	-9908	4736
Osobné náklady	60084	58860	64534	-1224	5674
Iné prevádzkové výnosy	1826	2946	2483	1120	-463
Iné prevádzkové náklady	2640	3492	3095	852	-397
Odpisy nehmot. a hmot. investičného majetku	9182	8676	8039	-506	-637
Zaučt. rezerv, op. pol. a čas. rozl. prevádz. výn.	972	993	1973	21	980
Tvorba rezerv, op. pol. a čas. rozl. prevádz. nákl.	1390	1745	1509	355	-236
Prevádzkový hospodársky výsledok	12945	4703	5553	-8242	850
Iné finančné výnosy	9006	3811	4171	-5195	360
Iné finančné náklady	12069	5070	6159	-6999	1089
Zúčtovanie rezerv a opr. položiek do fin. výnosov	0	0	0	0	0
Tvorba rezerv, oprav. položiek na fin. náklady	0	0	194	0	194
Hospodársky výsledok z finančných operácií	-3062	-1258	-2182	1804	-924
Odložená a splatná daň	2763	1192	1241	-1571	49
Hospodársky výsledok za bežné činnosti	7118	2252	2128	-4866	-124
Pokračovanie tabuľky 3.2 na ďalšej strane.					

Pokračovanie tabuľky 3.2.					
Mimoriadne výnosy	0	0	0	0	0
Mimoriadne náklady	0	0	0	0	0
Mimoriadny hospodársky výsledok	0	0	0	0	0
Hospodársky výsledok za účtovné obdobie	7118	2252	2128	-4866	-124

Zdroj: Vlastné spracovanie z dát Výročných správ Východočeské plynárenské strojárny a.s.

Vertikálna analýza

Vertikálna analýza porovnáva zúčtovacie obdobia na základe podielu konkrétnej položky v súvahe k určitému základu, napr. podiel obežného majetku k celkovým aktívam pre daný rok. Týmto spôsobom môžeme určiť do ktorých položiek rozvahy podnikateľský subjekt investoval kapitál, prípadne z akej časti sú aktíva financované, z vlastného alebo cudzieho kapitálu. Percentuálny rozbor položiek súvahy sa nachádza v tabuľke 3.3, v tabuľke 3.4 je percentuálny rozbor pohľadávok po dobe splatnosti. Tabuľke 3.5 je zameraná na percentuálne vyjadrenie položiek výnosov a tabuľka 3.6 obsahuje percentuálny rozbor nákladov.

Tab. 3.3 Percentuálny rozbor položiek súvahy.

Položky súvahy	2009	%	2010	%	2011	%
Aktíva celkom	168171	100,00	188753	100,00	180978	100,00
Dlhodobý majetok celkom	50812	30,21	58417	30,95	53439	29,53
Dlhodobý nehmotný majetok	161	0,10	302	0,16	106	0,06
Dlhodobý hmotný majetok	50290	29,90	57753	30,60	52971	29,27
Dlhodobý finančný majetok	361	0,21	361	0,19	361	0,20
Obežné aktíva celkom	115242	68,53	128958	68,32	126005	69,62
Zásoby	74960	44,57	77355	40,98	81829	45,21
Krátkodobé pohľadávky	33123	19,70	37971	20,12	25647	14,17
Krátkodobý finančný majetok	7158	4,26	13631	7,22	18528	10,24
Časové rozlíšenie	2116	1,26	1377	0,73	1533	0,85
Pasíva celkom	168171	100,00	188753	100,00	180978	100,00
Vlastný kapitál	109112	64,88	111253	58,94	112737	62,29
Základný kapitál	90961	54,09	90961	48,19	90961	50,26
Rezervný, nedeliteľný a ostatné fondy	7947	4,73	8891	4,71	8759	4,84
Hospodársky výsledok minulých rokov	10204	6,07	9148	4,85	10887	6,02
Hospodársky výsledok bežného účt. obd.	7118	4,23	2252	1,19	2128	1,18
Pokračovanie tabuľky 3.3 na ďalšej strane.						

Pokračovanie tabuľky 3.3.						
Cudzie zdroje celkom	59058	35,12	77500	41,06	68241	37,71
Rezervy	2732	1,62	1204	0,64	1494	0,83
Dlhodobé záväzky	656	0,39	-24	-0,01	-669	-0,37
Krátkodobé záväzky	48744	28,98	65526	34,72	60336	33,34
Bankové úvery a výpomoci	6925	4,12	10793	5,72	7080	3,91
Časové rozlíšenie	0	0,00	0	0,00	0	0,00

Zdroj: Vlastné spracovanie z dát Výročných správ Východočeské plynárenské strojírny a.s.

Tab. 3.4 Percentuálny rozbor pohľadávok po dobe splatnosti.

	2009		2010		2011	
	tis. Kč	%	tis. Kč	%	tis. Kč	%
Pohľadávky celkom	33123	100,00	37971	100,00	25647	100,00
Pohľadávky po splatnosti	16858	50,90	15383	40,51	6301	24,57
Pohľadávky po splatnosti staršie ako 90 dní	1019	3,08	373	0,98	1003	3,91

Zdroj: Vlastné spracovanie z dát Výročných správ Východočeské plynárenské strojírny a.s.

Tab. 3.5 Percentuálny rozbor položiek výnosov (v tis. Kč).

Položka výnosov	2009	%	2010	%	2011	%
Výnosy celkom	339162	100,00	287537	100,00	317809	100,00
Tržby za predaj vl. výrobkov a služieb	319268	94,13	264652	92,04	302296	95,12
Zmena stavu zásob vl. činnosti	5875	1,73	-783	-0,27	5367	1,69
Aktivácia	2215	0,65	15918	5,54	1520	0,48
Tržby za predaj dlhodobého majetku	179	0,05	30	0,01	141	0,04
Tržby za predaj materiálu	1647	0,49	2916	1,01	2341	0,74
Ostatné prevádzkové výnosy	972	0,29	993	0,35	1973	0,62
Výnosové úroky	19	0,01	3	0,00	4	0,00
Ostatné finančné výnosy	8987	2,65	3808	1,32	4167	1,31
Mimoriadne výnosy	0	0,00	0	0,00	0	0,00

Zdroj: Vlastné spracovanie z dát Výročných správ Východočeské plynárenské strojírny a.s.

Tab. 3.6 Percentuálny rozbor položiek nákladov (v tis. Kč).

Položka nákladov	2009	%	2010	%	2011	%
Náklady celkom	332043	100	285279	100,00	342037	100
Spotreba materiálu a energie	205900	62,01	163247	57,22	193123	56,46
Služby	38012	11,45	42999	15,07	64534	18,87
Mzdové náklady	44787	13,49	42725	14,98	47655	13,93
Odmeny členom orgánov spoločnosti	2025	0,61	2025	0,71	2025	0,59
Náklady na sociálne zabezpečenie	11993	3,612	12827	4,50	13547	3,96
Sociálne náklady	1277	0,385	1281	0,45	1304	0,38
Dane a poplatky	1627	0,49	1624	0,57	1587	0,46
Odpisy DNM a DHM	9186	2,767	8676	3,04	8039	2,35
Zostat. cena predaného dlhodob. maj. a mat.	1013	0,305	1868	0,65	1508	0,44
Zmena stavu rezerv a oprav. Položiek	-3457	-1,04	73	0,03	0	0,00
Ostatné prevádzkové náklady	4847	1,46	1672	0,59	1509	0,44
Zmena stavu rezerv a oprav. pol vo fin. oblasti	0	0	0	0,00	-194	-0,06
Nákladové úroky	399	0,12	370	0,13	437	0,13
Ostatné finančné náklady	11670	3,515	4700	1,65	5722	1,67
Daň z príjmu za bežnú činnosť	2764	0,832	1192	0,42	1241	0,36
Mimoriadne náklady	0	0	0	0,00	0	0,00

Zdroj: Vlastné spracovanie z dát Výročných správ Východočeské plynárenské strojírný a.s.

Zhodnotenie analýzy absolútnych ukazovateľov

Z vyššie uvedených tabuliek vyplýva, že firma má prevahu obežných aktív nad dlhodobými. V sledovaných obdobiach, konkrétne v roku 2010 navýšila svoj dlhodobý hmotný majetok, čo bolo zapríčinené realizáciou výstavby novej haly v roku 2009 v cene 14 miliónov Kč a jeho podiel na aktívach sa drží na stabilnej úrovni cca. 30%. V roku 2011 bol zaznamenaný pokles majetku z dôvodov štandardných obnov zariadení. Podiel obežných aktív v rokoch 2009 až 2011 je stabilný s miernou tendenciou rastu, čo je zapríčinené prevažne nárastom zásob, s ktorým sa počítalo. Zásoby podniku v pomere k obežným aktívam kolísali v rozmedzí 40-45%. V roku 2009 došlo po rozhodnutí predstavenstva podniku k ukončeniu výroby a servisu starých typov výrobkov, následkom toho bola likvidácia zásob v hodnote cca 2,5 milióna Kč. V roku 2011 došlo k poklesu dodávok do oblasti Balkánu, čím bol spôsobený pokles krátkodobých pohľadávok oproti predchádzajúcim obdobiam.

Podiel pohľadávok po dobe splatnosti k celkovému objemu pohľadávok medziročne klesá z 50% v roku 2009 až na 25% v roku 2011, čo predstavuje veľmi pozitívnu skutočnosť pre firmu.

Z hľadiska financovania podniku môžeme hovoriť o konzervatívnom riadení spoločnosti, nakoľko sa podiel vlastného kapitálu v jednotlivých rokoch k celkovým pasívam pohybuje okolo 60%. Spoločnosť v sledovaných obdobiach 2009 a 2010 nečerpá žiadne krátkodobé bankové úvery. V roku 2010 bol zaznamenaný nárast celkových pasív, zapríčinený dlhodobým bankovým úverom na výstavbu novej haly v hodnote 3,5 milióna Kč, čerpaním dotácie na rozvoj zamestnancov z európskych sociálnych fondov vo výške 3,7 milióna Kč a celkovým nárastom obchodných záväzkov.

Z rozboru výkazu zisku a strát vidieť, že najväčší podiel na výnosoch majú tržby z predaja vlastných výrobkov a služieb, ktoré sa pohybujú v rozmedzí od 92-95% z celkového objemu výnosov, pričom ostatné položky by sme mohli označiť ako zanedbateľné. Z celkových nákladov majú najväčší podiel náklady na materiál a energie, ktoré kolísajú v oblasti 60%, medziročne však klesajú nakoľko spoločnosť zefektívňuje ich využívanie. Ďalšími významnými položkami sú narastajúce náklady na služby a mzdové náklady, ktoré sa držia na stabilnej úrovni. Výsledky hospodárenia medziročne klesajú, tento pokles je spôsobený stagnáciou dodávok do Nemecka a Poľska v rokoch 2010 a pokles obchodu na Balkáne.

3.2.2 Analýza rozdielových ukazovateľov

Pomocou analýzy rozdielových ukazovateľov sa skúma a riadi finančná situácia podniku predovšetkým s ohľadom na likviditu podnikateľského subjektu. Tabuľka 3.7 predstavuje hodnoty čistého pracovného kapitálu, ktoré sú doplnené grafom 3.1 pre prehľadnejšie zobrazenie situácie. Tabuľka 3.8 je zameraná na peňažné toky podniku, taktiež doplnené o graf 3.2.

Čistý pracovný kapitál

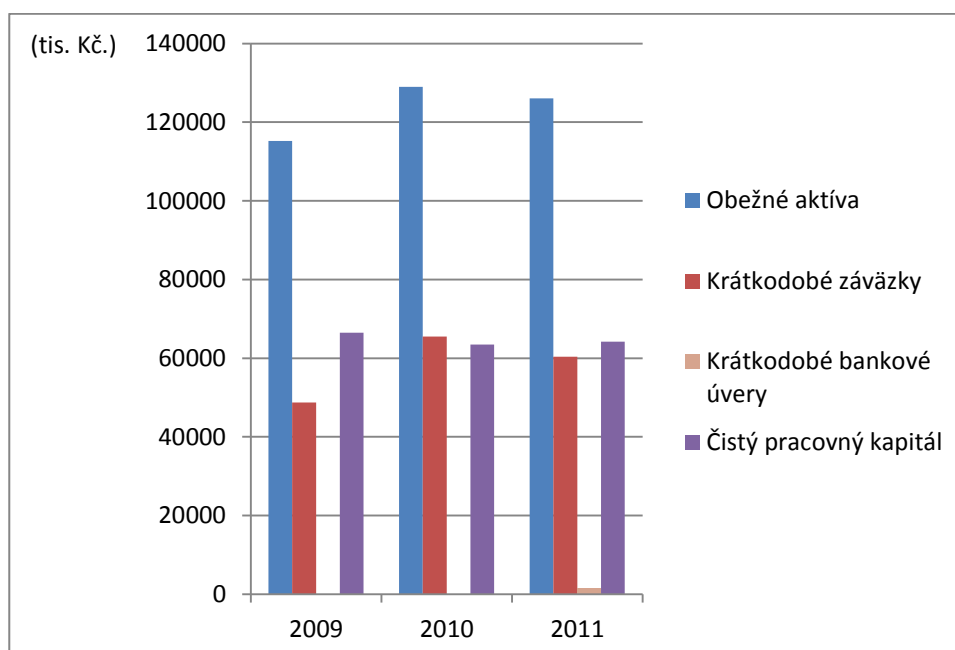
Čistý pracovný kapitál alebo taktiež čistý prevádzkový kapitál je najčastejšie využívaným rozdielovým ukazovateľom. Čistý pracovný kapitál sa počíta ako rozdiel medzi obežnými aktívami bez dlhodobých pohľadávok a krátkodobými záväzkami so započítaním krátkodobých úverov a krátkodobých finančných výpomocí. Pre zabezpečenie likvidity podniku musia prevažovať krátkodobé aktíva nad krátkodobými záväzkami, tento rozdiel sa nazýva aj relatívne voľný kapitál (Grünwald a Holečková, 2007).

Tab. 3.7 Čistý pracovný kapitál (v tis. Kč).

Položka súvahy	2009	2010	2011
Obežné aktíva	115242	128958	126005
Krátkodobé záväzky	48744	65526	60336
Krátkodobé bankové úvery	0	0	1475
Čistý pracovný kapitál	66498	63432	64194

Zdroj: Vlastné spracovanie z dát Výročných správ Východočeské plynárenské strojírny a.s.

Graf 3.1 Grafické znázornenie čistého pracovného kapitálu.

Cash flow

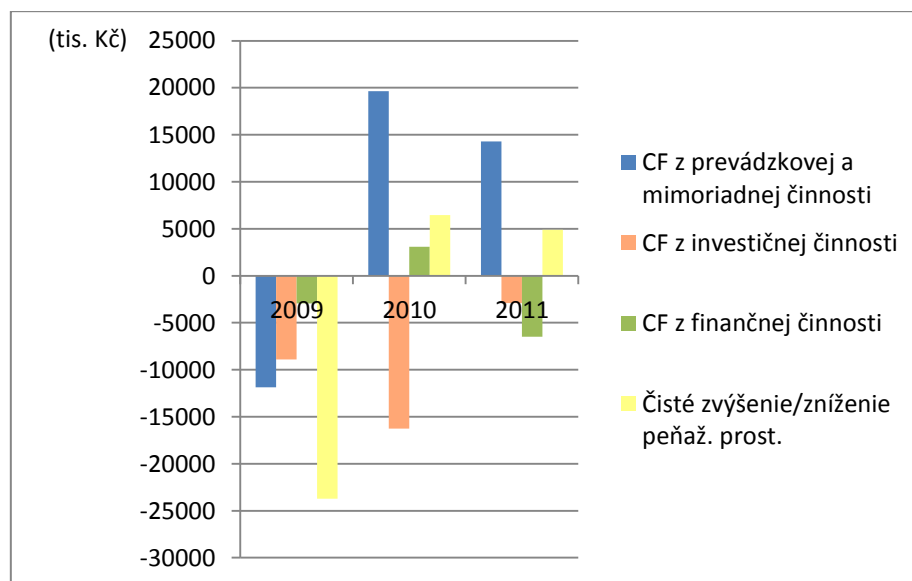
Výkaz Cash flow informuje o príjmoch a výdajoch, ktoré podnik realizoval v minulom účtovnom období. Zobrazuje skutočný pohyb peňažných prostriedkov a tvorí tak doplnkový výkaz k súvahe a výkazu zisku a strát. Pod pojmom peňažné prostriedky patria peniaze v pokladni, vrátane cenín, peniaze na účtoch a peniaze na ceste. Peňažné toky rozlišujeme na toky z prevádzkovej činnosti, investičnej činnosti a peňažné toky vzťahujúce sa k financovaniu podniku (Kislingerová a kol., 2010).

Tab. 3.8 Jednotlivé peňažné toky v podniku (v tis. Kč).

CF ukazovateľ	2009	2010	2011
CF z prevádzkovej a mimoriadnej činnosti	-11866	19648	14295
CF z investičnej činnosti	-8909	-16250	-2920
CF z finančnej činnosti	-2947	3075	-6478
Čisté zvýšenie/zníženie peňaž. prost.	-23722	6473	4897

Zdroj: Vlastné spracovanie z dát Výročných správ Východočeské plynárenské strojárny a.s.

Graf 3.2 Grafické znázornenie peňažných tokov podniku.

Čisté pohotovostné prostriedky

Čisté pohotovostné prostriedky sú počítané ako rozdiel pohotových platobných prostriedkov a okamžite splatných záväzkov. Zaoberajú sa okamžitou likviditou krátkodobých záväzkov. Avšak publikované účtovné záverečné správy neposkytujú externým analytikom vstupné údaje pre výpočet tohto ukazovateľa (Grünwald a Holečková, 2007). Výpočet pre tento ukazovateľ nebol v práci použitý.

Zhodnotenie analýzy rozdielových ukazovateľov

Vývoj čistého pracovného kapitálu sa udržiava v stabilných hodnotách s miernym poklesom v roku 2010, ktorý nastal zvýšením krátkodobých záväzkov a opätovným nárastom v roku 2011. Najvyššiu hodnotu dosahoval ukazovateľ v roku 2009. Počas celého sledovaného obdobia spoločnosť vykazuje kladné hodnoty z čoho taktiež vyplýva konzervatívnu stratégiu financovania podniku. Tento spôsob je síce nákladnejší ale zvyšuje solventnosť podniku Východočeské plynárenské strojírný a.s.

Z rozboru peňažných tokov vidieť, že najväčším zdrojom peňažných prostriedkov firmy, tvorí jej prevádzková činnosť. Peňažné toky z investičnej činnosti sú vo všetkých sledovaných obdobiach záporné, príčinou tohto javu je predovšetkým nákladná investícia vo forme výstavby novej haly. V roku 2010 sa dostal peňažný tok z finančnej činnosti do kladných hodnôt a to vďaka čerpaniu dlhodobého bankového úveru.

3.2.3 Analýza pomerových ukazovateľov

Pomerové ukazovatele sú základným metodickým nástrojom finančnej analýzy. Pomerové ukazovatele sú počítané na základne zmysluplných závislostí medzi jednotlivými položkami v účtovných výkazoch, pričom tieto závislosti sú vyjadriteľné práve pomerom.

Pomerové ukazovatele sa obvykle delia na:

- **prevádzkové ukazovatele**, ktoré vyjadrujú výkonnosť podniku a jeho hospodárenie s majetkom,
- **finančné ukazovatele** zamerané na posúdenie finančnej situácie a finančnej štruktúry podniku.

Ukazovatele likvidity

Likvidita predstavuje schopnosť podniku splatiť svoje záväzky. Schopnosť podniku splácať svoje záväzky v značnej miere závisí od štruktúry majetku podniku, pretože jednotlivé zložky majetku majú rôznu mieru likvidnosti a od pravidelných peňažných príjmov. Likvidnosť majetku je schopnosť previesť majetok na pohotovú platobnú prostriedky. V tabuľke 3.9 sa nachádzajú hodnoty jednotlivých likvidít podniku, doplnené o grafické znázornenie v grafe 3.3.

Okamžitá likvidita

$$\text{Okamžitá likvidita} = \frac{\text{pohotovú platobnú prostriedky}}{\text{záväzky s okamžitou splatnosťou}} \quad (1)$$

Doporučené hodnoty okamžitej likvidity sa pohybujú v rozmedzí 0,9 – 1,1. V odlišných prameňoch sú prípustné hodnoty dolnej hranice posunuté ešte nižšie a to až na 0,6, prípadne až 0,2.

Pohotovú likvidita

$$\text{Pohotovú likvidita} = \frac{(\text{obežné aktíva} - \text{zásoby})}{\text{krátkodobé záväzky}} \quad (2)$$

Hodnoty pre pohotovú likviditu by sa mali pohybovať v intervale od 0,7 – 1,0, pri konzervatívnej stratégii podniku 1,0 – 1,5 a 0,4 – 0,7 v agresívnej stratégii podniku.

Bežná likvidita

$$\text{Bežná likvidita} = \frac{\text{obežné aktíva}}{\text{krátkodobé závazky}} \quad (3)$$

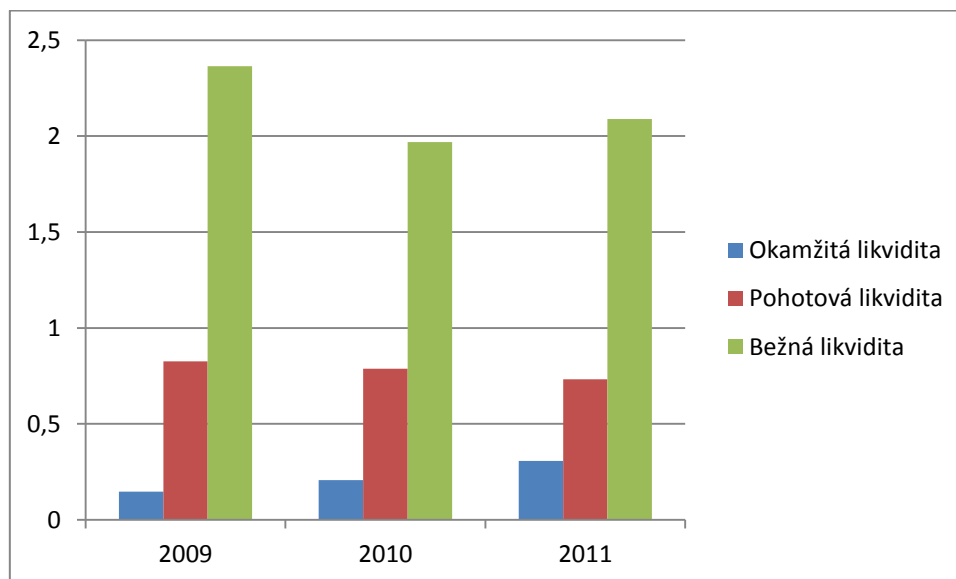
Doporučený interval hodnôt je od 1,5 – 2,5.

Tab. 3.9 Prehľad jednotlivých hodnôt likvidít podniku.

Ukazovatele likvidity	2009	2010	2011
Okamžitá likvidita	0,146849	0,208024	0,30708
Pohotovú likviditu	0,826399	0,787519	0,732167
Bežná likvidita	2,364229	1,968043	2,088388

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa vzťahov (1), (2) a (3) z údajov Výročných správ.

Graf 3.3 Grafické znázornenie ukazovateľov likvidít v čase.

Výsledky jednotlivých likvidít počas rokov 2009 až 2011 sa takmer jednotne pohybujú v literatúrou odporúčaných hodnotách, z čoho môžeme určiť, že podnik nemá problémy so splácaním svojich záväzkov. Okamžitá likvidita, ktorá ako jediná nedosahovala odporúčaných hodnôt v roku 2009 má stúpajúci charakter, z čoho môžeme definovať, že podniku sa v oblasti získavania finančných prostriedkov darí a v budúcnosti by ich mohol efektívne zhodnotiť. Zo všeobecného hľadiska sa spoločnosť vyznačuje výbornou likviditou.

Ukazovatele rentability

Rentabilita alebo aj výnosnosť vloženého kapitálu, predstavuje schopnosť vytvárať nové zdroje a zisky z investovaného kapitálu. Rentabilita je vyjadrená pomerom zisku ku kapitálovým vstupom. V tabuľke 3.10 sa nachádzajú hodnoty jednotlivých rentabilit podniku, doplnené o grafické znázornenie v grafe 3.4.

Rentabilita celkového vloženého kapitálu

$$ROI = \frac{\text{zisk pred zdanením} + \text{nákladové úroky}}{\text{celkový kapitál}} (\%) \quad (4)$$

Ukazovateľ vyjadruje celkovú efektívnosť podniku bez ohľadu na to z akých zdrojov bol financovaný.

Rentabilita vložených aktív

$$ROA = \frac{EBIT}{\text{Celkové aktíva}} (\%) \quad (5)$$

Pomeriava zisk pred zdanením a úrokmi s celkovými aktívami.

Rentabilita vlastného kapitálu

$$ROE = \frac{\text{Čistý zisk}}{\text{Vlastný kapitál}} (\%) \quad (6)$$

Pomeriava čistý zisk a vlastný kapitál, hodnota tohto ukazovateľa by mala byť vyššia ako úroková miera bezrizikových cenných papierov.

Rentabilita celkového investovaného kapitálu

$$ROCE = \frac{\text{Čistý zisk} + \text{Úroky z dlhodobých úverov po zdanení}}{\text{Vlastný kapitál} + \text{Dlhodobé záväzky}} (\%) \quad (7)$$

Ukazovateľ zobrazuje výnos alebo zisk na celkový investovaný kapitál, hodnota ROE by mala byť vyššia ako ROCE, inak by nebolo vhodné použitie úveru.

Rentabilita tržieb

$$ROS = \frac{EBT}{\text{Tržby}} (\%) \quad (8)$$

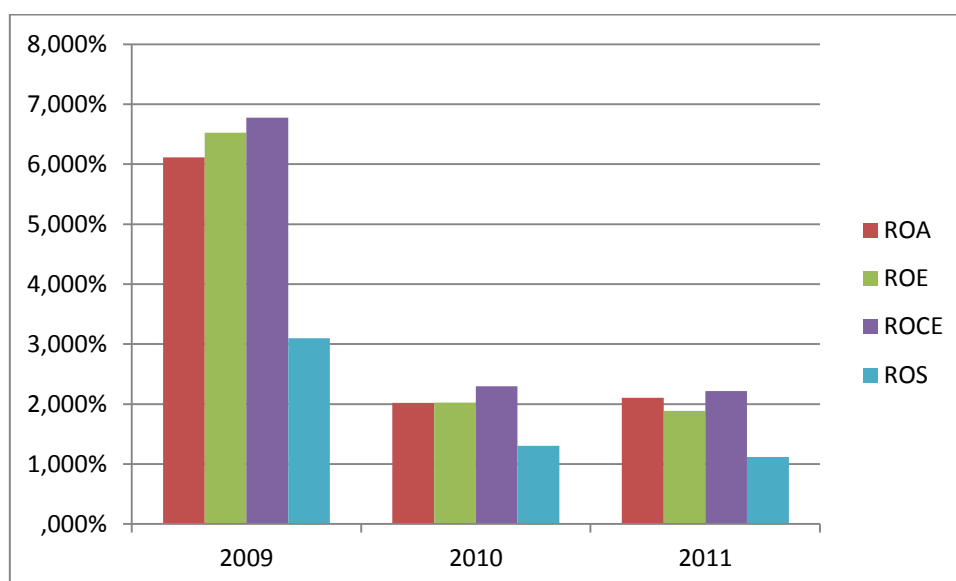
Ukazovateľ reprezentuje zisk na korunu obratu a používa sa na porovnanie s odvetvovým priemerom.

Tab. 3.10 Prehľad jednotlivých hodnôt rentabilít podniku.

Ukazovatele rentability	2009	2010	2011
ROA	6,11%	2,02%	2,10%
ROE	6,52%	2,02%	1,89%
ROCE	6,78%	2,29%	2,21%
ROS	3,10%	1,30%	1,11%

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa vzťahov (5) až (8) z údajov Výročných správ.

Graf 3.4 Grafické znázornenie ukazovateľov rentability v sledovaných obdobiach.

Rentabilita podniku vo všetkých rokoch vykazuje kladné hodnoty. Najvyššie hodnoty rentability dosahovala firma v roku 2009. S príchodom a vplyvom hospodárskej recesie došlo k poklesu všetkých ukazovateľov v rokoch 2010 a 2011.

Ukazovatele aktivity

Ukazovatele aktivity sú využívané predovšetkým na riadenie aktív v podniku. Predstavujú jeden z troch základných činiteľov efektívnosti, ktorý má zásadný vplyv na ukazovatele ROA a ROE. Pri ukazovateľoch aktivity sa pracuje s dvoma základnými typmi, ktoré sú vyjadrené počtom obrátov alebo dobou obratu jednotlivých aktív. V tabuľke 3.11 sa nachádzajú hodnoty jednotlivých obrátov aktív podniku, doplnené o grafické znázornenie v grafe 3.5. Tabuľka 3.12 sa zaoberá dobou obratu jednotlivých položiek súvahy s grafickým zobrazením v grafe 3.6.

Obrat celkových aktív

$$\text{Obrat celkových aktív} = \frac{\text{Tržby}}{\text{Celkové aktíva}} \quad (9)$$

Ukazovateľ udáva, koľkokrát sa celkové aktíva obrátia za rok, pri nenahliadaní na odvetvie by sa hodnoty ukazovateľa mali pohybovať minimálne na hodnote 1.

Obrat dlhodobého majetku

$$\text{Obrat dlhodobého majetku} = \frac{\text{Tržby}}{\text{Dlhodobý majetok}} \quad (10)$$

Ukazovateľ meria efektívnosť využívania položiek dlhodobého majetku, stroje, budovy a iné. Obrat dlhodobého majetku je významným ukazovateľom pre riadenie a vytváranie nových investícií v podniku.

Obrat zásob

$$\text{Obrat zásob} = \frac{\text{Tržby}}{\text{Zásoby}} \quad (11)$$

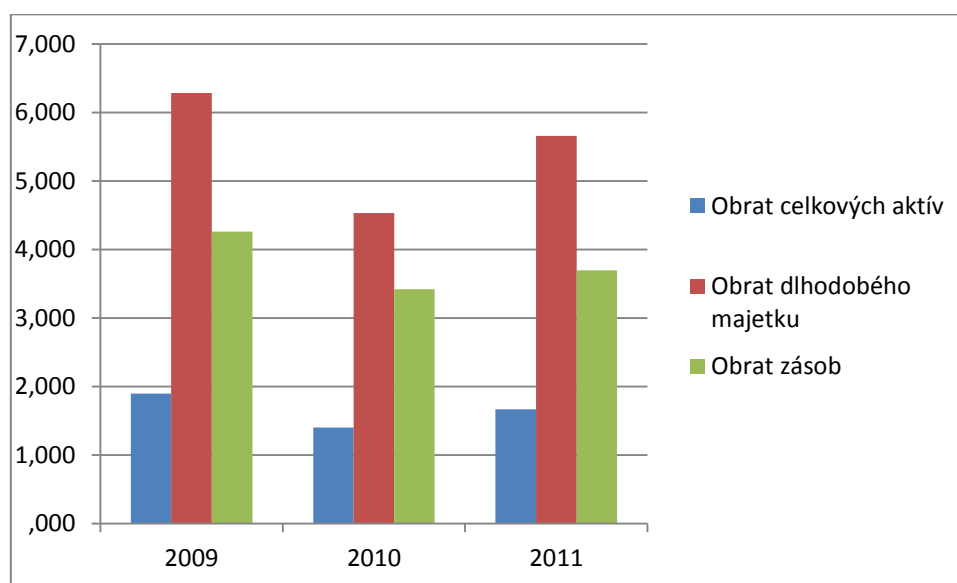
Ukazovateľ obratu zásob udáva, koľkokrát sú v priebehu roka zásoby predané a opätovne naskladnené.

Tab. 3.11 Prehľad jednotlivých obrátov položiek súvahy v podniku.

Ukazovatele aktivity	2009	2010	2011
Obrat celkových aktív	1,90	1,40	1,67
Obrat dlhodobého majetku	6,28	4,53	5,66
Obrat zásob	4,26	3,42	3,69

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa vzťahov (9), (10) a (11) z údajov Výročných správ.

Graf 3.5 Grafické znázornenie obrátov položiek súvahy v sledovaných obdobiach.

Doba obratu zásob

$$\text{Doba obratu zásob} = \frac{\text{Zásoby}}{(\text{Tržby}/360)} \quad (12)$$

Ukazovateľ doby obratu zásob vyjadruje priemerný počet dní, počas ktorých sú zásoby viazané v podniku až do doby ich spotreby (v prípade surovín a materiálov) alebo do doby ich predaja (pri zásobách vlastnej výroby).

Doba obratu pohľadávok

$$\text{Doba obratu pohľadávok} = \frac{\text{Pohľadávky}}{(\text{Tržby}/360)} \quad (13)$$

Doba obratu pohľadávok meria uplynulý počet dní, počas ktorých je inkaso peňazí za tržby zadržané v pohľadávkach.

Doba obratu krátkodobých záväzkov

$$\text{Doba obratu krátkodobých záväzkov} = \frac{\text{Krátkodobé záväzky}}{(\text{Tržby}/360)} \quad (14)$$

Ukazovateľ udáva dobu v dňoch, počas ktorých podnik využíva bezplatný obchodný úver a krátkodobé záväzky zostávajú neuhradené.

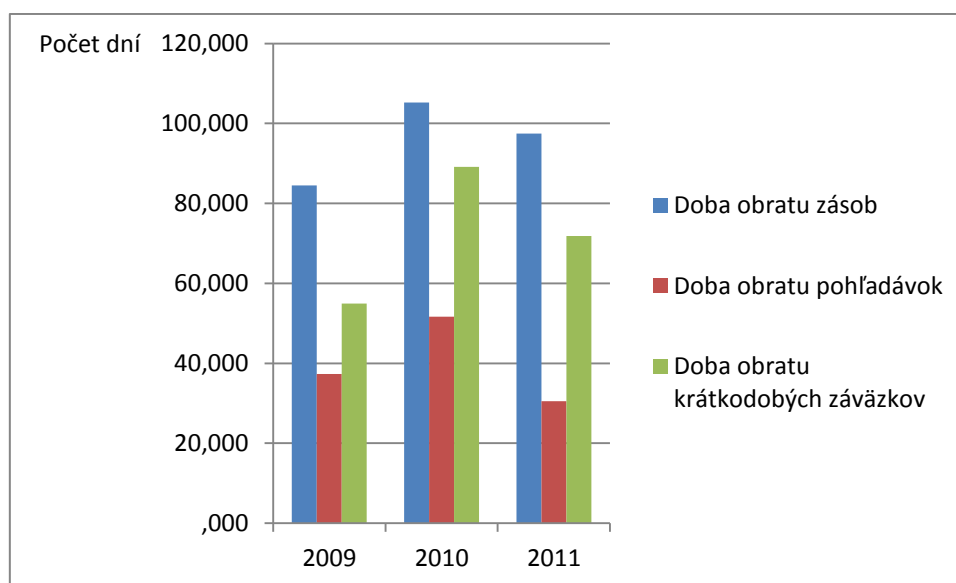
Rozdiel medzi dobou obratu pohľadávky a dobou obratu krátkodobých záväzkov predstavuje počet dní, ktoré musí podnik prefinancovať.

Tab. 3.12 Prehľad jednotlivých dôb obratu položiek súvahy v podniku.

Ukazovatele aktivity	2009	2010	2011
Doba obratu zásob	84,52	105,22	97,45
Doba obratu pohľadávok	37,35	51,65	30,54
Doba obratu krátkodobých záväzkov	54,96	89,13	71,85

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa vzťahov (12), (13) a (14) z údajov Výročných správ.

Graf 3.6 Grafické znázornenie dôb obratu položiek súvahy v dňoch.

Z rozboru ukazovateľov aktivity podniku vidieť, že obrat celkových aktív spĺňa požadovanú hodnotu 1 a spoločnosť efektívne využíva svoj majetok. Z obratu dlhodobého majetku vyplýva, že spoločnosť dokáže svoj dlhodobý majetok obrátiť v tržby takmer 6-krát za rok, v roku 2010 bol zaznamenaný mierny pokles tohto ukazovateľa avšak v roku 2011 opäť rastie. Obrat zásob podobne ako obrat celkových aktív a obrat dlhodobého majetku klesal v roku 2010.

Doba obratu zásob mala rastúcu tendenciu v roku 2009, počas ktorého boli zásoby viazane v podniku po dobu 85 dní do ich spotreby a v roku 2010, kedy doba obratu zásob stúpila až na 106 dní. V roku 2011 došlo k miernemu poklesu doby obratu zásob a to na hodnotu 98 dní, tým sa taktiež znížila výška kapitálu, ktorá nenesie žiaden výnos.

Doba obratu pohľadávok je po celé sledované obdobie nižšia ako doba obratu záväzkov, podnik je teda schopný splácať svoje záväzky z obchodných vzťahov a vyhýba sa úverovému prefinancovaniu počtu dní medzi rozdielom daných ukazovateľov.

Ukazovatele zadlženosti

Na financovanie aktív v podniku je v dnešnej dobe nevyhnutné používanie cudzích zdrojov, tento jav predstavuje pojem zadlženosť. Financovanie cudzími zdrojmi má vplyv na riziko podnikania a výnosnosť kapitálu akcionárov. Medzi základné faktory ovplyvňujúce ukazovatele zadlženosti patrí výška daní, riziko, typ aktív a stupeň finančnej voľnosti podniku. V tabuľke 3.13 sa nachádzajú ukazovatele zadlženosti na základe nižšie uvedených vzorcov.

Celková zadlženosť

$$\text{Celková zadlženosť} = \frac{\text{Celkové cudzie zdroje}}{\text{Celkové aktíva}} \quad (15)$$

Celková zadlženosť alebo aj ukazovateľ veriteľského rizika predstavuje podiel cudzích zdrojov k celkovým aktívam.

Pomer vlastného kapitálu a celkových aktív

$$\text{Pomer vlastného kapitálu a celkových aktív} = \frac{\text{Vlastný kapitál}}{\text{Aktíva}} \quad (16)$$

Ukazovateľ vyjadruje časť podnikových aktív, ktorá je financovaná kapitálom akcionárov. Hodnoty ukazovateľa sa pohybujú v intervale $<0,1>$.

Koeficient zadlženosti

$$\text{Koeficient zadlženosti} = \frac{\text{Cudzí kapitál}}{\text{Vlastný kapitál}} \quad (17)$$

Patrí medzi kľúčové ukazovatele zadlženosti pre investorov a zásadne ovplyvňuje výšku finančného rizika podnikateľského subjektu. Hodnoty ukazovateľa sa pohybujú v intervale $<0,\infty>$.

Ukazovateľ úrokového krytia

$$\text{Ukazovateľ úrokového krytia} = \frac{\text{EBIT}}{\text{Celkový nákladový úrok}} \quad (18)$$

Hodnota ukazovateľa predstavuje, koľkokrát sa pokryjú úrokové platby zo zisku pred zdanením a úrokmi. Ukazovateľ taktiež vypovedá o bonite podniku. Odporúčané hodnoty sa pohybujú v intervale $<3,6>$.

Tab. 3.13 Ukazovatele zadlženosti podniku

Ukazovatele zadlženosti	2009	2010	2011
Celková zadlženosť	35,12%	41,06%	37,71%
Pomer vlastného kapitálu a celk. aktív	64,88%	58,94%	62,29%
Koeficient zadlženosti	0,54	0,70	0,61
Ukazovateľ úrokového krytia	25,77	10,31	8,71

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa vzťahov (15) až (18) z údajov Výročných správ.

Z tabuľky ukazovateľov zadlženosti vyplýva, že spoločnosť v rokoch 2009 až 2010 vykazuje takmer stabilnú hodnotu pomeru vlastného kapitálu k celkovým aktívam s miernym kolísaním vo výške približne 5%, tj. cca 60% podnikových aktív je financovaná kapitálom akcionárov. Tento spôsob samofinancovania je drahší ako využívanie cudzích zdrojov a tým znižuje výnosnosť vloženého kapitálu. Celková zadlženosť v roku 2010 vzrástla na 41,06%, tento nárast bol spôsobený bankovým úverom. Ukazovateľ úrokového krytia je vyšší ako odporúčané hodnoty. Koeficient zadlženosti v roku 2010 zaznamenal nárast, rastúci koeficient zadlženosti zvyšuje úroveň finančného rizika.

Ukazovatele kapitálových trhov

Ukazovatele kapitálového trhu alebo aj ukazovatele tržnej hodnoty prezentujú ako je minulosť podniku a jeho budúcnosť hodnotená trhom. Tieto ukazovatele sú veľmi dôležitým faktorom pre investorov a potenciálnych investorov, ktorí by sa chceli dozvedieť aký je odhadovaný návrat ich investície.

Ukazovatele kapitálových trhov nie sú vo finančnej analýze zohľadnené, pretože firma nie je obchodovaná na burze.

3.2.4 Analýza sústav ukazovateľov

Príliš veľký počet jednotlivých ukazovateľov môže komplikovať prehľadnosť finančnej analýzy, preto je vhodné pre určenie finančnej situácie podniku používať systavy ukazovateľov. Systavy ukazovateľov hodnotia finančnú situáciu s ohľadom na väzby a vzťahy medzi jednotlivými ukazovateľmi finančnej analýzy. Systavy ukazovateľov môžeme rozdeliť do dvoch skupín, a to bankrotové modely a bonitné modely, ktoré budú charakterizované v nasledujúcich podkapitolách.

Altmanov model

„Altmanová analýza predstavuje jednu z možností ako vyhodnotiť súhrnne zdravie podniku prostredníctvom jedného číselného údaju. V tom je veľká prednosť a súčasne aj nedostatok. Altmanov Z faktor v sebe zahŕňa všetky podstatné zložky finančného zdravia, tj. rentabilitu, likviditu, zadlženosť i štruktúru kapitálu. Na viac je jednotlivým ukazovateľom priradená váha, ktorá vyjadruje jeho významnosť v danom súbore. Testovanie Altmanového modelu v praxi ukázalo, že vcelku dôveryhodne predpovedá bankroty s približne dvojročným predstihom, ale s menšou štatistickou spoľahlivosťou do vzdialenejšej budúcnosti. Jednoduchosť môže zvädzať k určitým zjednodušujúcim záverom. Je potreba si uvedomiť, že tento rozbor predstavuje hrubú orientáciu vo finančnom zdraví, ktoré by malo byť ďalej preskúmané (Kislingerová a kol., 2010, s. 116).“ V tabuľke 3.14 sa nachádzajú jednotlivé časti výpočtu Altmanového modelu a súhrnné Z – skóre, hodnoty sú doplnené grafom 3.7.

Vzorec platný pre akciové spoločnosti s akciami neobchodovateľnými na burze (Scholleová, 2012).

$$Z = \frac{\text{EBIT}}{\text{Aktíva}} \cdot 3,107 + \frac{\text{Tržby}}{\text{Aktíva}} \cdot 0,998 + \frac{\text{Vlastný kapitál}}{\text{Celkový dlh}} \cdot 0,42 + \frac{\text{Nerozdelený zisk}}{\text{Aktíva}} \cdot 0,847 + \frac{\text{Čistý pracovný kapitál}}{\text{Aktíva}} \cdot 0,717 \quad (24)$$

Stupnica hodnotenia Altmanového modelu podľa Sedláčka (2011):

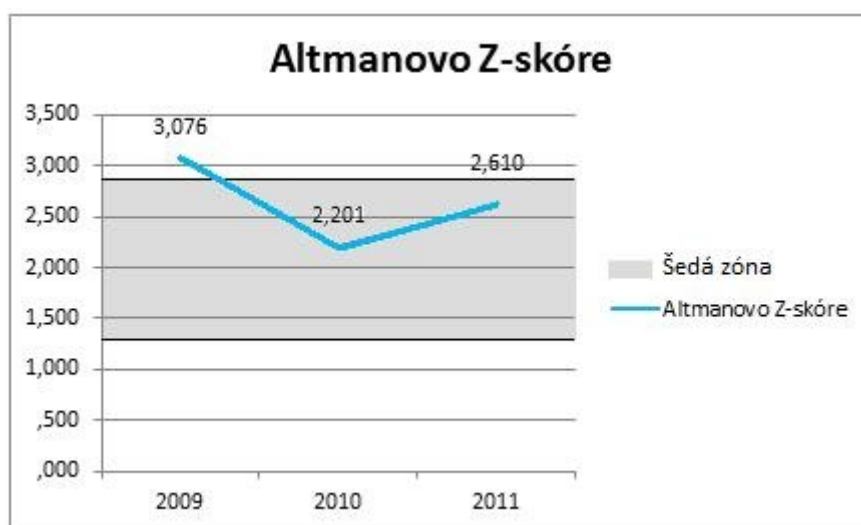
- finančne stabilná situácia $Z > 2,99$,
- šedá zóna $1,23 < Z < 2,99$,
- priami kandidáti bankrotu $Z < 1,23$.

Tab. 3.14 Hodnoty jednotlivých častí Altmanového modelu a výsledné Z-skóre.

Ukazovateľ	2009	2010	2011
EBIT/Aktíva	0,19	0,06	0,07
Tržby/Aktíva	1,89	1,40	1,67
Vlastný kapitál/Cudzie zdroje	0,78	0,60	0,69
Nerozdelený zisk/Aktíva	0,02	0,05	0,05
ČPK/aktíva	0,20	0,08	0,13
Altmanové Z-skóre	3,08	2,20	2,61

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa vzťahu (24) z údajov Výročných správ.

Graf 3.7 Vývoj hodnôt Z – skóre v rokoch 2009 až 2011.

Z analýzy Altmanového modelu vyplýva, že v roku 2009 sa nachádzala v stabilnej situácii, odporúčanú hodnotu ukazovateľa, tj. 3, prekročila o 0,08 bodu. V rokoch 2010 a 2011 nastal pokles hodnoty ukazovateľa a podnik sa zaradil do tzv. šedej zóny, čo by v budúcnosti mohlo viesť k finančným problémom vo firme. V záujme vedenia podniku by malo byť sledovanie jeho ďalšieho vývoju.

Index IN01

Manželia Neumaierovi v roku 2002 vytvorili na základe sledovaného súboru podnikov z roku 2001 komplexný model výkonnosti a dôveryhodnosti podniku IN01. Index IN01 pozostáva z prepojenia predošlých modelov IN95 a IN99, ktoré nebudú bližšie charakterizované.

$$IN01 = x_1 \cdot 0,13 + x_2 \cdot 0,04 + x_3 \cdot 3,92 + x_4 \cdot 0,21 + x_5 \cdot 0,09 \quad (25)$$

- x_1 Aktíva/Cudzie zdroje
- x_2 EBIT/Nákladové úroky
- x_3 EBIT/Aktíva
- x_4 Celkové výnosy/Aktíva
- x_5 Obežné aktíva/(Krátkodobé záväzky + Krátkodobé bankové úvery)

Hodnotenie výsledku indexu IN01:

- stabilná situácia podniku $IN > 1,77$,
- šedá zóna $0,75 < IN01 < 1,77$,
- hrozba bankrotu $IN01 < 0,75$.

Index IN05

Index IN05 je modifikáciou IN01 a odlišuje sa v hodnote váhy ukazovateľa produkčnej sily. Výsledné hodnoty indexu IN05 za sledované obdobie sa nachádzajú v tabuľke 3.15, ktorá taktiež obsahu vypočítané hodnoty jednotlivých častí tohto súhrnného ukazovateľa. Pre lepšiu obraznosť je ukazovateľ doplnený o graf 3.8.

$$IN05 = x_1 \cdot 0,13 + x_2 \cdot 0,04 + x_3 \cdot 3,97 + x_4 \cdot 0,21 + x_5 \cdot 0,09 \quad (26)$$

Hodnotenie výsledku indexu IN05:

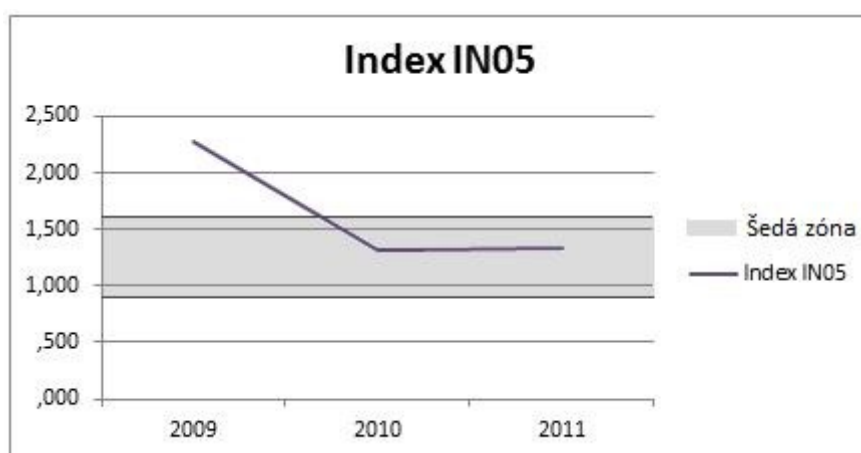
- stabilná situácia podniku $IN05 > 1,6$,
- šedá zóna $0,9 < IN05 < 1,6$,
- hrozba bankrotu $IN05 < 0,9$.

Tab. 3.15 Hodnoty indexu IN05 a jeho jednotlivé časti (násobené koeficientmi vzťahu (26)).

Ukazovateľ	2009	2010	2011
Ukazovateľ zadlženosti	0,37	0,32	0,34
Ukazovateľ solventnosti	1,03	0,41	0,35
Ukazovateľ rentability	0,24	0,08	0,08
Ukazovateľ aktivity	0,42	0,32	0,37
Ukazovateľ likvidity	0,21	0,18	0,18
Index IN05	2,28	1,31	1,33

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa vzťahu (26) z údajov Výročných správ.

Graf 3.8 Vývoj hodnôt indexu IN05 v rokoch 2009, 2010 a 2011.

Podobne ako Altmanov model potvrdzuje bonitu spoločnosti len pre rok 2009 aj Index IN05. V rokoch 2010 a 2011 spadá podnik do kategórie šedej zóny na základe odporúčaných ukazovateľov. Avšak je nutné spomenúť, že bonitné a bankrotové modely majú prevažne len orientačný charakter.

Kralickov Quick test

Patrí medzi účinné spôsoby hodnotenia finančnej situácie podniku, prednostne pre jeho rýchlu a jednoduchú aplikáciu. Test hodnotí podnikateľský subjekt v rámci finančnej stability a výnosovej situácie. Finančná stabilita je hodnotená prostredníctvom ukazovateľa kvóty vlastného kapitálu, pomeru vlastného kapitálu ku aktívam podniku a dobou splatenia dlhu z Cash Flow. Výnosová situácia je hodnotená pomerom Cash Flow ku tržbám a rentabilitou vložených aktív (Sedláček, 2011). Táto metóda nie je použitá vo finančnej analýze podniku Východočeské plynárenské strojírnny a.s.

4. Analýza podnikateľských rizík a varianty riešenia

V tejto kapitole budú analyzované vybrané jednotlivé finančné a nefinančné riziká vplyvajúce na spoločnosť Východočeské plynárenské strojírnny a.s. a samotné riešenia pre minimalizáciu týchto rizík. Postupovať budeme na základe metód charakterizovaných v kapitole 2.3.

4.1 Identifikácia aktív

Pre analýzu finančných rizík podniku budeme vychádzať z finančnej analýzy podniku Východočeské plynárenské strojírnny a.s., a to konkrétne z ukazovateľov, ktorých negatívny vývoj by mohol negatívne ovplyvniť ďalšie pôsobenie spoločnosti na trhu. Vybrané ukazovatele ktorými sa budeme v analýze zaoberať:

- pohľadávky po dobe splatnosti,
- ukazovatele likvidity,
- ukazovatele zadlženosti,
- index IN05.

4.2 Stanovenie hodnoty aktív, hrozieb a protiopatrení finančných rizík

Súčasťou stanovenia hodnoty aktív bude taktiež určenie hrozieb a zraniteľnosti vyplývajúcich z prípadného negatívneho vývoju vybraných ukazovateľov. Hrozby a zraniteľnosti nefinančného charakteru budú analyzované zvlášť na základe SWOT analýzy. Výška rizika dopadajúceho na vybrané ukazovatele bude ohodnotená slovne pomocou pojmov vysoké, stredné a nízke riziko. Toto ohodnotenie je subjektívneho charakteru a podkladom pre vytvorenie tejto škály rizika budú literatúrou odporúčané hodnoty vyššie uvedených ukazovateľov.

4.2.1 Riziko z pohľadávok po dobe splatnosti

Medzi charakteristické hrozby vplývajúce na pohľadávky patria:

- nesplatenie pohľadávky odberateľom,
- hľadanie iných spôsobov financovania prevádzky.

Závažnosť zraniteľnosti týchto hrozieb je kritická pretože pohľadávky predstavujú kapitál, ktorý je potrebný pre financovanie prevádzky podniku. Pri nesplatení alebo oneskorení splatenia pohľadávky môže dochádzať k časovým rozdielom kedy je podnik nútený hľadať iné formy financovania často s oveľa vyšším nákladom.

Tab. 4.1 Percentuálny rozbor pohľadávok po dobe splatnosti a ich podiel k aktívam podniku.

Položka	2009		2010		2011	
	tis. Kč	%	tis. Kč	%	tis. Kč	%
Pohľadávky celkom	33123	100,00	37971	100,00	25647	100,00
Pohľadávky po splatnosti	16858	50,90	15383	40,51	6301	24,57
Pohľadávky po splatnosti staršie ako 90 dní	1019	3,08	373	0,98	1003	3,91
Podiel pohľadávok k aktívam		19,70		20,12		14,17
Podiel pohľadávok po splatnosti k aktívam		10,02		8,15		3,48

Zdroj: Vlastné spracovanie z dát Výročných správ Východočeské plynárenské strojárny a.s.

V tabuľke 4.1 vidíme podiel pohľadávok ku celkovým aktívam a podiel pohľadávok po dobe splatnosti, na základe týchto údajov je stanovená miera rizika súvisiaca s nákladmi na iný zdroj financovania. Nakoľko sa podiel celkových pohľadávok k aktívam podniku vo väčšine sledovaných období pohybuje v oblasti 20% bude stanovená horná hranica pre vysoké riziko z pohľadávok po dobe splatnosti na 15% podiel k celkovým aktívam, čo by znamenalo, že pohľadávky po splatnosti predstavujú polovicu z celkových pohľadávok. Stupnica pre mieru rizika bude zobrazená v tabuľke 4.2.

Tab. 4.2 Stupnica pre mieru rizika pohľadávok po dobe splatnosti a priradenie v sledovaných obdobiach.

Podiel pohľadávok po splatnosti k aktívam	Miera rizika	Rok		
		2009	2010	2011
15% - 10%	Vysoká	10,23%		
10% - 5%	Stredná		8,15%	
5% - 0%	Nízka			3,48%

Zdroj: Vlastné spracovanie.

Z tabuľky 4.2 vidieť že v roku 2009 bolo riziko zo pohľadávok po dobe splatnosti vysoké, táto položka predstavovala 10,23% z celkových aktív podniku. V roku 2010 riziko zaznamenalo pokles na strednú mieru rizika a v roku 2011 s podielom pohľadávok po dobe splatnosti k celkovým aktívam na úrovni 3,48% kleslo dokonca na nízku mieru rizika.

Z vyššie zmienených výsledkov vyplýva že miera rizika tohto ukazovateľa pozitívne klesá, podiel pohľadávok po dobe splatnosti starších ako 90 dní je veľmi nízky k celkovým pohľadávkam, preto môžeme zhodnotiť že platobná morálka odberateľov je na veľmi dobrej úrovni.

S ohľadom na to, že spoločnosť financuje značnú časť aktív z vlastných zdrojov bude najvhodnejším postupom pre minimalizáciu rizika tohto ukazovateľa retencia rizika a zavedenie zoznamu odberateľov z pohľadu spoľahlivosti a včasného splácania pohľadávok. Na základe tohto zoznamu by bolo vhodné uvažovať o pripoistení pohľadávok pre odberateľov s horším až zlým hodnotením.

4.2.2 Riziko z ukazovateľov likvidity

Likvidita podniku predstavuje veľmi dôležitý ukazovateľ, nakoľko nedostatočná likvidita podniku môže spôsobiť neschopnosť splácania záväzkov podniku čo môže viesť až k zániku spoločnosti. Medzi hrozby likvidity môžeme zaradiť nedôveru dodávateľov, investorov a zlú verejnú mienku, ktorá taktiež ovplyvňuje príchod kvalifikovaných pracovníkov, zamestnancov. Z týchto dôvodov je pre podnik veľmi dôležité sledovanie vývoju tohto ukazovateľa. V tabuľke 4.3 sa nachádzajú jednotlivé hodnoty ukazovateľov likvidity v sledovaných obdobiach a literatúrou odporúčané hodnoty daných ukazovateľov.

Tab. 4.3 Ukazovatele likvidity v sledovaných obdobiach a odporúčané hodnoty.

Ukazovatele likvidity	2009	2010	2011	Odporúčané hodnoty
Okamžitá likvidita	0,15	0,21	0,31	0,2 - 0,6
Pohotová likvidita	0,83	0,79	0,73	1,0 - 1,5
Bežná likvidita	2,36	1,97	2,09	1,5 - 2,5

Zdroj: Vlastné spracovanie.

Miera rizika a horná hranica rizika vysokého rizika jednotlivých ukazovateľov likvidity bude stanovená na základe odporúčaných hodnôt odbornou literatúrou, pričom každá hodnota bude rozdelená do troch kategórií. Jednotlivé kategórie tak predstavujú výšku slovne ohodnoteného rizika likvidity. Miery rizika sa nachádzajú v tabuľke 4.4.

Tab. 4.4 Miery rizika ukazovateľov likvidity podniku.

Ukazovatele likvidity	Miera rizika		
	Vysoké riziko	Stredné riziko	Nízke riziko
Okamžitá likvidita	< 0,15	0,15 - 0,2	0,2 - 0,6
Pohotová likvidita	< 0,75	0,75 - 1,0	1,0 - 1,5
Bežná likvidita	< 1,1	1,1 - 1,5	1,5 - 2,5

Zdroj: Vlastné spracovanie.

Z výsledkov analýzy rizika likvidity podniku, ktoré vyplývajú z tabuliek 4.3 a 4.4 môžeme zhodnotiť, že daný ukazovateľ nie je veľmi rizikovým faktorom pre spoločnosť Východočeské plynárenské strojírný a.s. Riziko vyplývajúce z okamžitej likvidity v roku 2009 je vzhľadom na stupnicu charakterizované ako stredné, okamžitá likvidita má medziročne tendenciu rastu a v rokoch 2010 a 2011 predstavuje pre podnik už len nízke riziko. Pohotová likvidita v analýze vychádza o niečo horšie ako okamžitá a to z dôvodu držania veľkého objemu zásob v podniku. Počas sledovaného obdobia klesá a hodnotíme jej riziko hodnotíme ako stredné. Z analýzy rizika likvidity najlepšie vychádza bežná likvidita, ktorá sa v rokoch 2009,2010 a 2011 stále drží v rozmedzí odporúčaných hodnôt, z tohto dôvodu predstavuje nízke riziko pre firmu. Z globálneho hľadiska je podnik veľmi likvidný a riziko z likvidity predstavuje pre podnik nízku úroveň.

4.2.3 Riziko z ukazovateľov zadlženosti

Prekapitalizovanie podniku, neschopnosť splácať úroky, neschopnosť splácania dlhu, všetky tieto hrozby pôsobia na zadlženosť podniku. Vybraté výsledky ukazovateľov zadlženosti z finančnej analýzy a odporúčané hodnoty sa nachádzajú v tabuľke 4.5.

Tab. 4.5 Vybraté ukazovatele zadlženosti a ich odporúčané hodnoty.

Ukazovatele zadlženosti	2009	2010	2011	Odporúčané hodnoty
Celková zadlženosť	35,12%	41,06%	37,71%	30% - 60%
Ukazovateľ úrokového krytia	25,77	10,31	8,71	3 - 6

Zdroj: Vlastné spracovanie.

Stupnica pre výšku rizika zadlženosti je vypracovaná na základe odporúčaných hodnôt pre vybraté ukazovatele, nachádza sa v tabuľke 4.6.

Tab. 4.6 Stupnica mieri rizika zadlženosti.

Ukazovatele zadlženosti	Miera rizika		
	Vysoká	Stredná	Nízka
Celková zadlženosť	> 75%	75% - 60%	< 60%
Ukazovateľ úrokového krytia	< 1,5	1,5 - 3	3 - 6

Zdroj: Vlastné spracovanie.

Na základe tabuliek 4.5 a 4.6 je zrejmé, že spoločnosť Východočeské plynárenské strojárny a.s. nemá so zadlženosťou žiadne problémy. Z kritérií pre jednotlivé výšky rizika jednoznačne vyplýva pre sledované ukazovatele nízka miera rizika. Celková zadlženosť sa pohybuje v spodnej tretine odporúčaných hodnôt s miernym nárastom v roku 2010 kedy bol prijatý dlhodobý bankový úver. Z tohto pohľadu môžeme už hovoriť o prekapitalizovaní spoločnosti s čím je spojené riziko nižšej výnosnosti podniku vzhľadom na rozdiel nákladnosti vlastného kapitálu a cudzieho kapitálu.

Pri pohľade na ukazovateľ úrokového krytia vidieť, že vypočítané hodnoty tohto ukazovateľa spoločnosti Východočeské plynárenské strojárny a.s. nezapadajú do vytvorenej stupnice miery rizika. Tento fakt nehovorí o tom, že na daný ukazovateľ nepôsobí žiadne riziko, riziko pôsobí, ale je veľmi nízke, až zanedbateľné.

Pre riadenie rizík zo zadlženosti pre danú spoločnosť z hľadiska nákladovosti protiopatrení bude najvhodnejšia retencia rizika, nakoľko pravdepodobnosť ich výskytu je veľmi nízka a tzv. bezpečnostný vankúš podniku zabezpečuje vysokú stabilitu podniku.

4.2.4 Riziko z ukazovateľa Indexu IN05

Index IN05 je súhrnný ukazovateľ, taktiež nazývaný ako index dôveryhodnosti, ktorý pri rozdelení na jednotlivé časti hodnotí podnik z hľadiska zadlženosti, solventnosti, rentability, aktivity a likvidity. Hrozby rizík z likvidity, zadlženosti, solventnosti a aktivity, ktoré úzko súvisia s pohľadávkami po dobe splatnosti boli charakterizované vyššie, z tohto dôvodu sa im v Indexe IN05 nebudeme venovať.

Medzi hrozby z rentabilita patrí nízka výnosnosť, či dokonca až stratovosť podniku a strata záujmu investorov alebo vlastníkov, pre ktorých by spomenuté javy mohli byť znamením k vyhľadávaniu iných možností zhodnotiť svoje investície. Hrozby z Indexu IN05

môžeme charakterizovať ako hrozby verejnej mienky všeobecne, kde radíme dodávateľov, banky, nových zamestnancov a tak isto vlastníkov spoločnosti, stálych zamestnancov a pod. V tabuľke 4.7 sú zachytené výsledky Indexu IN05 a jeho jednotlivé časti.

Tab. 4.7 Index IN05, koeficienty vzťahov a jeho jednotlivé časti.

Ukazovateľ	koeficient	2009	2010	2011
Ukazovateľ zadlženosti	0,13	2,85	2,44	2,65
Ukazovateľ solventnosti	0,04	25,77	10,31	8,71
Ukazovateľ rentability	3,97	0,06	0,02	0,02
Ukazovateľ aktivity	0,21	2,02	1,52	1,76
Ukazovateľ likvidity	0,09	2,36	1,97	2,04
Index IN05		2,28	1,31	1,33

Zdroj: Vlastné spracovanie.

Stupnica pre mieru rizika je vytvorená na základe odporúčaných hodnôt pre Index IN05 a zobrazuje ju tabuľka 4.8.

Tab. 4.8 Stupnica miery rizika Indexu IN05.

Miera rizika Indexu IN05			
Index IN05	Vysoké riziko	Stredné riziko	Nízke riziko
	< 0,9	0,9 - 1,6	> 1,6

Zdroj: Vlastné spracovanie.

Vzhľadom k stanovenej stupnici miery rizika sa hodnoty Indexu IN05 pohybujú v rozmedzí nízkeho až stredného rizika. Konkrétne v roku 2009 kedy bolo riziko charakterizované ako nízke, podnik Východočeské plynárenské strojárny a.s. splňal podmienky pre hodnotenie stabilného podniku. V rokoch 2010,2011 bol zaznamenaný značný pokles hodnoty Indexu IN05, práve tento pokles zaradil podnik do oblasti šedej zóny, ktorá vypracovanou stupnicou predstavuje strednú mieru rizika pre spoločnosť.

Riziko bankrotu vyplývajúceho z Indexu IN05 by sme vzhľadom na sledované obdobie mohli označiť za stredne nízke nakoľko bol zaznamenaný pokles v roku 2010, tento výkyv bol s najväčšou pravdepodobnosťou spôsobený pripísaním dlhodobého bankového úveru, výstavbou novej haly a zvýšeným dopadom hospodárskej recesie. V priebehu roku 2011 ma ukazovateľ opäť rastúcu tendenciu, z čoho môžeme zhodnotiť, že riadenie podniku je na veľmi dobrej úrovni a s rizikami vhodne hospodári.

4.3 Stanovenie hrozieb a protiopatrení nefinančných rizík

Hrozby a zraniteľnosti vyplývajúce z nefinančných rizík sú analyzované na základe výsledkov slabých stránok a hrozieb SWOT analýzy. Na základe interných informácií o podniku budú pre bližšie zhodnotenie nefinančných rizík vybraté tieto problémy:

- cenová politika (cena energií),
- výskyt technických problémov vnútro podnikového informačného systému,
- zmeny v daňových zákonoch Českej republiky,
- nedostatok kvalifikovaných zamestnancov.

Výška rizika bude subjektívne, slovne ohodnotená na základe kvalitatívneho odhadu autora.

4.3.1 Riziko z cenovej politiky podniku

V spoločnosti Východočeské plynárenské strojírný a.s. predstavuje cenová politika strednú vysokú rizika. Vzhľadom na neustály rast cien energií a množstva jej odberu podnikom, náklady na energie stále stúpajú aj napriek jej medziročnému efektívnejšiemu využívaniu. Zvyšovanie nákladov súvisí taktiež s nárastom finančného rizika. Vzhľadom na túto skutočnosť by bolo vhodné aby vedenie podniku prekonzultovalo zmluvy o dodávkach elektrickej energie a použilo metódu ofenzívneho riadenia podniku pre docielenie množstevných zliav pri jej odbere v nasledujúcich obdobiach čím sa docielí zníženie miery rizika.

4.3.2 Riziko z informačných systémov

Technické problémy vo vnútro podnikovom informačnom systéme podniku nesú so sebou množstvo rizík, ktorým by sa mal podnik buď vyhnúť alebo ich eliminovať pravidelnou kontrolou, prípadným personálnym rozšírením oddelenia informačných technológií minimalizovať už vzniknuté problémy. Pády informačných systémov, strata interných informácií a komplikácie s kódovaním prichádzajúcich e-mailov predstavujú pre podnik strednú mieru rizika.

Jedným z možných riešení by bolo vytvorenie pozície praktikanta na úseku výpočtovej techniky, ktorý by naberal praktické skúsenosti, vypomáhal vedúcemu oddelenia výpočtovej techniky a riešil problémy nižšej závažnosti v rámci jeho kompetencií. Vedúci oddelenia by sa tak mohol venovať výskytu dôležitých problémov, pohotovo ich riešiť a vytvárať opatrenia pre zamedzenie ich vzniku.

4.3.3 Riziko zo zmien daňových zákonov Českej republiky

Daňové zákony sa každoročne upravujú a neustále vyvíjajú. Tento vývoj môže byť pozitívny ale aj negatívny pre podnikateľskú činnosť. Riziko zo zmien daňových zákonov patrí medzi externé podnikateľské riziká preto ho podnik nemôže priamo ovplyvniť. Vzhľadom na to že pri úpravách daňových zákonov nedochádza k radikálnym zmenám, môžeme toto riziko klasifikovať ako riziko s nízkou mierou.

O priamom riadení tohto rizika nemožno uvažovať, preto bude pre podnik najvhodnejšia retencia rizika a prípadná tvorba rezervy na zníženie tvrdosti dopadu rizika.

4.3.4 Riziko z nedostatku kvalifikovaných zamestnancov

Štúdium na školách s technickým alebo strojárnským zameraním nie je natoľko vyhľadávané ako tomu bolo v minulosti. Pri akceptovaní tejto skutočnosti, by mal každý priemyselne zameraný podnik počítať s týmto druhom rizika a s hrozbami z neho vyplývajúcimi. Medzi hrozby z rizika nedostatku kvalifikovaných zamestnancov patrí, tvorba nepodarkov vo výrobnom programe, generačná výmena zamestnancov, odchod kvalitných pracovných síl do zahraničia a hlavne problémy s hľadaním nových zamestnancov.

Vedenie podniku Východočeské plynárenské strojírny a.s. vhodne zareagovalo, požiadalo o dotáciu na školenie zamestnancov a vedie vo svojom podniku školu zvarovania, vzhľadom na tento fakt môžeme ohodnotiť toto riziko ako riziko strednej miery. Takže aj napriek tomu, že v danom obore je nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily, podnik má možnosť zamestnancov doškoliť a toto riziko tak znižovať.

4.4 Komplexné vyhodnotenie najrizikovejšej oblasti a analýzy rizika

Na prepojenie vybratých finančných, nefinančných rizík a komplexné vyhodnotenie najrizikovejšej oblasti podnikateľského rizika pre spoločnosť Východočeské plynárenské strojárny a.s. bude použitá metóda AHP. Na nasledujúcich riadkoch bude stručne charakterizovaný jej postup a dosiahnuté výsledky.

Teoretický postup metódy AHP pozostáva zo štyroch krokov: zostavenie hierarchie, stanovenie priorít, hodnotenie a výpočet konečných hodnôt pre každý variant a ich porovnávanie. Pri vytváraní štruktúrovanej hierarchie sa zostaví systém optimalizácie pozostávajúci z hlavného cieľa, kritérií a variantov.

Určovanie priorít zvolených variantov je založené na expertnom odhade, ktorý porovnáva vzájomnú vplyvy faktorov. Stupnica ohodnotenia sa nachádza v tabuľke 4.7.

Tab. 4.7 Bodová stupnica ohodnotenia s deskriptormi.

Počet bodov	Deskriptor
1	Kritéria (<i>i</i> a <i>j</i>) sú rovnocenné
3	Slabo preferované kritérium <i>i</i> pred <i>j</i>
5	Silno preferované kritérium <i>i</i> pred <i>j</i>
7	Veľmi silno preferované kritérium <i>i</i> pred <i>j</i>
9	Absolútne preferované kritérium <i>i</i> pred <i>j</i>
2, 4, 6, 8	Stredné hodnoty medzi dvoma susednými posúdeniami. Jemnejšie rozdelenie významu kritérií.

Zdroj: Vypracované na základe literatúry od Ramíka (1999).

Pri Stanovení priorít sa porovnávajú dve kritéria a veľkosť preferencie *i*-tého kritéria vzhľadom k *j*-tému kritériu sa zapíše do matice párových porovnaní $S = (s_{ij})$. Pre prvky na diagonále matice platí vzťah $s_{ij} = 1$. Jedná sa o recipročnú maticu, tzn., že pre inverzné prvky matice platí vzťah, (Ramík, 1999):

$$s_{ij} = \frac{1}{s_{ji}} \quad (27)$$

Údaje o významnosti (s_{ij}) sú hodnoty udávajúce pomer významnosti hodnotiaceho kritéria k ďalšiemu kritériu. Veličiny s_{ij} sa následne usporadúvajú do matice relatívnych významností S . Prvky matice s_{ij} sú odhadom podielov váh kritérií v_i a v_j , takže platí:

$$s_{ij} \cong \frac{v_i}{v_j} \quad i, j = 1, 2, \dots, m. \quad (28)$$

Váhy v_j možno získať prostredníctvom algoritmu založeného na metóde geometrického priemeru, táto funkcia sa nachádza taktiež v programe Microsoft Office Excel pod názvom GEOMEAN. Súčet jednotlivých váh musí byť rovný 1. Na základe vynásobenia lokálnych váh jednotlivých hierarchií získame pre nižšiu hierarchiu globálne váhy na základe ktorých môžeme zostaviť celkové poradie kritérií, variant.

Vyhodnotenie vybratých podnikateľských rizík spoločnosti Východočeské plynárenské strojárny a.s. pomocou metódy AHP je zachytené v tabuľkách 4.8, 4.9, 4.10 a 4.11.

Tab. 4.8 Výška preferencie a hodnoty váh finančných a nefinančných rizík.

	Finančné riziká	Nefinančné riziká	Lokálne váhy
Finančné riziká	1	2	0,667
Nefinančné riziká	1/2	1	0,333

Zdroj: Vlastné spracovanie.

Tab. 4.9 Výška preferencie a hodnoty váh vybratých finančných rizík.

	Pohľadávky po splatnosti	Likvidita	Zadlženosť	Index IN05	Lokálne váhy	Globálne váhy
Pohľadávky po splatnosti	1	3	3	5	0,51	0,341
Likvidita	1/3	1	1/4	1/2	0,09	0,060
Zadlženosť	1/3	4	1	3	0,28	0,186
Index IN05	1/5	2	1/3	1	0,12	0,080

Zdroj: Vlastné spracovanie.

Tab. 4.10 Výška preferencie a hodnoty váh vybratých nefinančných rizík.

	Cenová politika	Informačné systémy	Daňová politika	Kvalifikácia zamestnancov	Lokálne váhy	Globálne váhy
Cenová politika	1	3	4	2	0,45	0,149
Informačné systémy	1/3	1	4	1/2	0,18	0,061
Daňová politika	1/4	1/4	1	1/5	0,07	0,023
Kvalifikácia zamestnancov	1/2	2	5	1	0,30	0,101

Zdroj: Vlastné spracovanie.

Tab. 4.11 Celková tabuľka globálnych váh a riziká zoradené podľa dôležitosti.

Pohľadávky po splatnosti	Zadlženosť	Cenová politika	Kvalifikácia zamestnancov	Index IN05	Informačné systémy	Likvidita	Daňová politika
0,341	0,186	0,149	0,101	0,080	0,061	0,060	0,020

Zdroj: Vlastné spracovanie.

Podľa globálnych váh vybratých podnikateľských rizík je zostavené poradie najrizikovejšej oblasti. Vzhľadom na psychologické hľadisko, konkrétne, že stratu finančných prostriedkov vnímame ťažšie ako napr. problematické hľadanie novej pracovnej sily, budeme finančné riziká mierne preferovať pre nefinančnými. Toto rozhodnutie sa odzrkadlilo v tabuľke 4.8, kde majú finančné riziká dvojnásobnú váhu oproti nefinančným.

V tabuľke 4.11 je zobrazené poradie rizík podľa dôležitosti. Pre Východočeské plynárenské strojárny a.s. sa ako najrizikovejšia oblasť po komplexnom zhodnotení podnikateľského rizika javia pohľadávky po dobe splatnosti. Poradie zvyšných hodnotených kritérií je nasledovné, riziká zo zadlženosti, cenovej politiky podniku, nedostatočnej kvalifikácie pracovnej sily, riziká z výnosnosti podniku (súčasť Indexu IN05), riziká z technických problémov vnútropodnikového informačného systému, riziká z likvidity podniku a riziko vyplývajúce zo zmien daňových zákonov. Výsledné poradie nie je prekvapujúce, nakoľko jednotlivé riziká už boli bližšie charakterizované a výsledky finančnej analýzy, taktiež napovedia veľa užitočných, obrazotvorných informácií.

Z analýzy rizík môžeme vidieť ako sú jednotlivé riziká poprepájané, celková zadlženosť je hodnotená ako veľmi nízka, preto by bolo vhodné požiadať o krátkodobé bankové úvery na krytie obežného majetku a vlastný kapitál preinvestovať. Týmto spôsobom by síce narástlo riziko zo zadlženosti ale pokiaľ by bolo správne riadené, znížilo by sa najväčšie z rizík rentability, čiže nízka ziskovosť podniku, keďže financovanie z vlastného kapitálu je nákladnejšie ako financovanie cudzími zdrojmi.

5. Záver

Cieľom tejto bakalárskej práce bolo vypracovanie analýzy podnikateľského rizika spoločnosti Východočeské plynárenské strojírnny a.s. Táto analýza rizík bola vypracovaná na základe metód finančnej analýzy a SWOT analýzy pre ktoré boli podkladmi výročné správy, účtovné závierky a interné informácie podniku Východočeské plynárenské strojírnny a.s. za roky 2009, 2010 a 2011. Pre analýzu podnikateľského rizika boli vybraté jednotlivé finančné a nefinančné riziká. Finančné riziká boli hodnotené na základe vybraných ukazovateľov finančnej analýzy, a to konkrétne ukazovateľ pohľadávok po dobe splatnosti, ukazovateľ likvidity, zadlženosti a indexu IN05. Analyzované nefinančné riziká, tj. riziko z cenovej politiky podniku, riziko zo zmien daňových zákonov, riziko z technických problémov informačného systému a riziko z nedostatku kvalifikovanej pracovnej sily, boli vybraté zo slabých stránok a hrozieb SWOT analýzy podniku. Po zhodnotení miery rizika pre vyššie spomenuté ukazovatele boli vypracované a doporučené protiopatrenia, ktoré by mali viesť k minimalizácii a lepšiemu riadeniu rizika vyplývajúceho z danej oblasti. Na prepojenie a komplexné zhodnotenie analýzy finančných a nefinančných rizík bola následne použitá matematicko-štatistická metóda AHP, podľa ktorej boli pohľadávky po dobe splatnosti označené ako najrizikovejšia oblasť z celkových, hodnotených podnikateľských rizík.

V teoretickej časti práce, čiže v 2. kapitole je definované riziko ako také a charakterizované jednotlivé druhy rizika. Táto časť práce obsahuje charakteristické pojmy tejto analýzy rizika, jej postup a taktiež základy riadenia rizík a jeho jednotlivé metódy. Ku koncu teoretickej časti je definovaná finančná analýza, rozdelenie metód finančnej analýzy a jej postup.

Praktická časť sa skladá z dvoch kapitol. V úvode 3.kapitole je predstavená spoločnosť Východočeské plynárenské strojírnny a.s., kde je bližšie charakterizovaná história a súčasné pôsobenie spoločnosti, organizačná štruktúra podniku, produktové portfólio, SWOT analýza podniku a konkurencia podniku. V ďalšej časti 3. kapitoly sa nachádzajú definície jednotlivých metód finančnej analýzy a ich vypracovanie na základe údajov zo spoločnosti Východočeské plynárenské strojírnny a.s. Analýze podnikateľských rizík je vyhradená samostatná kapitola, 4. kapitola. Táto analýza vychádza z výsledkov finančnej analýzy a výsledkov SWOT analýzy, dosiahnutých v predchádzajúcej kapitole. Stupnice pre miery rizika jednotlivých oblastí sú vytvorené na základe doporučených hodnôt vybraných

ukazovateľov a môjho subjektívneho pohľadu. Výška rizika je vždy slovne ohodnotená. Výsledkom tejto analýzy sú vypracované protiopatrenia a návrhy pre jednotlivé oblasti, ktoré budú viesť k minimalizácii rizika. V závere tejto kapitoly je vypracovaná metóda AHP pre prepojenie závažnosti finančných a nefinančných rizík v podniku, z výsledkov tejto metódy vychádza ako najrizikovejšia oblasť práve oblasť finančných rizík, a to pohľadávky po dobe splatnosti nasledované ukazovateľmi zadlženosti. Výsledky analýzy sú pre spoločnosť Východočeské plynárenské strojírný a.s. veľmi pozitívne, pretože spoločnosť vykazuje veľmi dobré výsledky, avšak aj napriek tomu by bolo vhodné aby zamerala pozornosť na riadenie pohľadávok a zníženie prekapitalizovania.

Na všetky subjekty svetú ekonomiky pôsobí nespočetné množstvo rizík. S ohľadom na túto skutočnosť, by mala byť analýza a riadenie rizika súčasťou každého riadenia podnikateľského subjektu, ktorý chce dosiahnuť stabilnú pozíciu na trhu. Dôkladnou analýzou rizika sa mu môže podnikateľský subjekt vyhnúť, prípadne redukovať jeho dopad vhodne zvolenými protiopatreniami. Pri dnešnom rýchlom vývoji ekonomiky je dôležité pravidelné a nepretržité vyhodnocovanie situácie podniku a skúmanie spätných väzieb úspešných či už menej úspešných protiopatrení.

Zoznam použitej literatúry

Knižné tituly:

- [1] GRÜNWALD, Rolf a Jaroslava HOLEČKOVÁ. *Finanční analýza a plánování podniku*. 1. vyd. Praha: Ekopress, 2007. 318 s. ISBN 978-80-86929-26-2.
- [2] JÍLEK, Josef. *Finanční rizika*. 1. vyd. Praha: Grada, 2000, 635 s. ISBN 80-716-9579-3.
- [3] KISLINGEROVÁ, Eva. *Manažerské finance*. 3. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010. 811 s. ISBN 978-80-7400-194-9.
- [4] KOZEL, Roman. *Moderní marketingový výzkum: nové trendy, kvantitativní a kvalitativní metody a techniky, průběh a organizace, aplikace v praxi, přínosy a možnosti*. 1. vyd. Praha: Grada, 2006, 277 s. ISBN 80-247-0966-X.
- [5] NÝVLTOVÁ, Romana a Pavel MARINIČ. *Finanční řízení podniku: moderní metody a trendy*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010, 204 s. Prosperita firmy. ISBN 978-80-247-3158-2.
- [6] PROCHÁZKOVÁ, Dana. *Analýza a řízení rizik*. V Praze: České vysoké učení technické, 2011, 405 s. ISBN 978-80-01-04841-2.
- [7] RAMÍK, Jaroslav. *Vícekriteriální rozhodování : Analytický hierarchický proces (AHP)*. 1. vyd. KARVINÁ: MORAVIAPRESS REPRO s.r.o., 1999. 216 s. ISBN 86-7248-047-2.
- [8] SCHOLLEOVÁ, Hana. *Ekonomické a finanční řízení pro neekonomy*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2012, 268 s. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-4004-1.
- [9] SEDLÁČEK, Jaroslav. *Finanční analýza podniku*. 2., aktualiz. vyd. Brno: Computer Press, 2011, v, 152 s. ISBN 978-80-251-3386-6.

- [10] SMEJKAL, Vladimír a Karel RAIS. *Řízení rizik ve firmách a jiných organizacích*. 3., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010. 354 s. ISBN 978-80-247-3051-6.

Internetové zdroje:

- [11] G.A.M. HEAT spol. s r.o. [online]. [cit. 2013-05-05].
Dostupné z: <http://www.gam-heat.cz/>
- [12] Kadatec s.r.o. [online]. [cit. 2013-05-05]. Dostupné z: <http://www.kadatec.cz/>
- [13] Obchodné riziko. [online]. [cit. 2013-05-05]. Dostupné z: <http://www.euroekonom.sk/>
- [14] Obchodní rejstřík a Sbírka listin. [online]. [cit. 2013-05-05].
Dostupné z: <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik>
- [15] Východočeské plynárenské strojírny a.s. [online]. [cit. 2013-05-05].
Dostupné z: <http://www.vpsr.cz/>

Zoznam skratiek

AHP	Analytický Hierarchický Proces
CF	Cash flow
DHM	Dlhodobý hmotný majetok
DNM	Dlhodobý nehmotný majetok
EBIT	Zisk pred zdanením a úrokmi
EBT	Zisk pred zdanením
ROA	Rentabilita vložených aktív
ROCE	Rentabilita celkového investovaného kapitálu
ROE	Rentabilita vlastného kapitálu
ROI	Rentabilita celkového vloženého kapitálu
ROS	Rentabilita tržieb

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byl seznámen s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst.3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 10.5. 2013

Michal Vačko

Zoznam príloh

Príloha č.1 – Organizačná štruktúra podniku Východočeské plynárenské strojírny a.s

Príloha č.2 – Súvaha podniku Východočeské plynárenské strojírny a.s. rok 2009 – 2011

Príloha č.3 – Výkaz zisku a strát podniku Východočeské plynárenské strojírny a.s.

rok 2009 - 2011

Príloha č.4 – Výkaz Cash flow pre rok 2009

Príloha č.5 – Výkaz Cash flow pre rok 2010

Príloha č.6 – Výkaz Cash flow pre rok 2011